

Demény Péter
Vadkanragyogás

A könyv megjelenését támogatták:

Demeter Róbert

Elena Dumitru

Efhadez Gízám

Farkas Rózsa

Galaczi Árpád

Gálfalvi G. Zsolt

Hegedüs Iván

Kinczel Ágnes

László-Herbert Éva

Annamaria O'Brien

Klaudia Pecks-Deák

Petyár Tünde

Póti Orsolya

Szabó Tamás

Szántó Péter Dániel

Zsigmond Adél

Demény Péter

Vadkanragyogás

Kisregény

Lector Kiadó – Dokumentum Egyesület

Marosvásárhely, 2017

A borítón Eperjesi Noémi alkotása látható

© Demény Péter, 2017

© Lector Kiadó, 2017

A könyv megjelenését támogatta

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DEMÉNY, PÉTER

Vadkanragyogás - Regény / Demény Péter. - Târgu Mureș:
Lector Kiadó, 2017

ISBN 978-606-94183-6-9

821.511.141

Ez nektek a boldogság? Hogy egy öreg ember bűzeit szagoljam?, kiáltottam, és kiszálltam az ablakon. Az egyetlen lehetőségem volt ez, mielőtt ismét beleszorítanának valamibe, amihez semmi közöm, ahogy ebbe az életbe beleszorítottak valaha, amikor megszülettem; az egyetlen lehetőségem, mely csodálatos volt ugyan, csodáltak is érte eleget, és mi tagadás, csodálatos is lehetett, csodálatos lehettem, ahogy noha emberként, de már félig madárként, mert a repülés képességével megáldottan kiszálltam az ablakon, és ott, ahogy a légáramlatok segítettek, fokozatosan kibomlott gyönyörű s a kastélyban mindig kordában tartott, valójában azonban mindig is rakoncátlankodni vágyó hajam, és kibomlottam én is, az igazi én, mert mindig is ezt, a gyönyörű aranysárga madarat tartottam a valódi magamnak, annak, amelyik örülni tud, bár nincs semmi, aminek örülhetne, szabad tud lenni, bár az élet semmi más, mint földhöz kötött rabság, melyben vajmi kevés a boldogság szárnyzuhogása; szálltam, szálltam az ég felé, mintha madárnak is nem egy, hanem egy egész raj lettem volna, ahogy embernek sem egy voltam, és

ma már azt hiszem, ezért is nem lehettem boldog, és tán ezért is jutott nekem másféle boldogság, olyan, amelyet nem tudnak megélni azok, akikben nem lakik egy madár.

Tépő, nagy csendesség van bennem jó ideje már.

Szegény Diegóm! Mióta nem láttalak, nem repülök többé.

Először csak csapkodtam, vertem a levegőt, holott az eget akartam verni, ha már Istenhez nem érhetek el, hiszen a tőle való távolság meglábalhatatlan, nincs annyi szárnycsapás, amennyi elvihetne hozzá, bár időnként, mint most is, igazán odaszálltam volna a párkányára, ha a szobájába tán nem is engedett volna be; ha már hozzá nem érhetek el, legalább az égig, könyörögtem és kiáltoztam, magamban persze, s igazán boldog akkor lehettem volna, ha mint az az egykori király, aki a tengert korbácsoltatta meg, én az éggel tehetem ugyanezt, noha bizonyára a tenger is úgy hullámozott tovább, mintha meg se karcolták volna a felületét; csapkodtam, mint légy a pohárban, hiszen be is voltam szorulva, levegőt sem kaptam, úgy éreztem magam, mintha egy hatalmas pohárban lettem volna csakugyan, bármekkora is a belső tér, az ember mégis úgy érzi, megfullad, ráereszkedik, ami nincs, ami azáltal van, hogy nincs, ami valahogy a körvonalai által van, attól, hogy látod a határait; csapkodtam és csapkodtam, suhogtam, mint vi-

harban az erdő, és nem volt fa, mely épen maradt volna bennem, mindenem csatakos volt, villámok hasogatták az éjszakámat, recsegték és ropogtak az ágak, nagy cseppekben hullott a levelekről a víz, rémülten menekültek az állatok; aztán eljött a csendesség ideje, fokozatosan lanyhult a vihar, tán beláttam, hogy nincs mit tenni, hogy aki világra jön, annak a világban kell élnie, ebben a nyavalyás, üvegfalú pohárban, melyből kilátsz ugyan, de nem tudod, mire, és főleg, hogy miért, miért, miért, ha egyszer úgyszemint tudsz kirepülni belőle.

Különös az is, illetve dehogy különös, csak rám jellemző, de ha egyszer ami rám jellemző, azt még a szüleim is különösnek, ha nem furcsának nevezték!, szóval különös, sosem féltem, pedig a várunk, ez a sötét varjúfészek 2973 láb magasban helyezkedett el a Wundén, ahogy atyám mindig büszkén, mégis némileg szégyenkezve emlegette mindenkinek, akinek emlegethette, mintha büszkeség és sebezhetőség nem függenének mindenkor össze, szóval nem féltem, eszembe sem jutott, hogy féljek, és ha valaki szólt volna, hogy félnem kellene, megütközve nézek rá, ugyan mi különbség van aközött, hogy 1000 láb, 500 vagy 2000, egyébként is, akit a sorsa szárnyalásra szánt, az ne élje túl a zuhanását.

Ez után a nyugtalan, rémült, lázadó verdesés után nyugodt, lassú szárnycsapásoktól szabdalt

repülés következett; nem tagadom, belenyugvónak indult, sírtam is volna, ha egy madár tudna sírni, hogy repültem volna örökre így!; de nem, így mégsem, elérkezett a nyugalom, a szívem már nem hánykolódott olyan vadul, már csak szeretett volna megszakadni, aztán már azt sem, végleg oda ejtettem mindent, ahonnan kirepültem, nem én voltam már, hanem az a madár, aki lehettem volna, és aki egyre inkább vagyok, bár ez is ellenemre van, meg fogok tébolyodni, érzem, hollóim szárnyát hallom suhogni, de hát mi ez az *ellenemre* is, ki mondta, hogy az ember addig ember, amíg el nem borul az elméje, vajon nem éppen ez az elborulás-e az igazi elmeélesség, nem tudom, csak azt, hogy akkor már, abban a pillanatban, melyet túlságosan várok, semhogy ne félnék tőle, nemcsak hallani fogom a szárnyukat, hanem a csőrükkel is felém kapnak, és ezt a valamit, ami csak nekem fontos, nekem azonban mindennél fontosabb, nem fogom tudni megírni, mert nem leszek már abban az állapotban, amikor én voltam, aki most vagyok, pedig mennyire szeretnék nem én lenni. És éppen ezt szerettem a repülésben, hogy olyan hamar elfelejtettem, hogy élek, egy-két órán belül, bár ott, az ég közelében, abban a végtelen elérhetetlenségben minden megváltozik, az idő is, maradjunk hát ennél, hamar elfelejtettem, hogy emberi életet élek, mások döntéseitől szab-

dalt, körülkerített látszatot, melyben szerelemnek nevezik a hazugságot, és ezt olyan konokul teszik, hogy még azt is megtéveszthetik, aki tudja, mekkorát hazudnak, bár szerelemről ez esetben szó sem volt, csak a remek kérőről, aki tetszik a szülemnek, hát világos, hogy jó lesz majd nekem, állott boldogságom útszéli záloga, egy távoli, kicsi, de független és virágzó ország fejedelme, mintha független és virágzó országokra vágytam volna én, nem arra, hogy ha valaki megsimogat, akkor ott is érezzem, azon a helyen, amelyikről nem is tudtam, hogy létezik, hogy bennem létezik, ebben a mulandó és változékony testben, ebben az emberi madárban, hogy végre ne csak a csalódástól tudjak repülni, hanem valami egészen mástól is.

Mindössze huszonnégy esztendővel volt idősebb nálam ez az ember, atyám fogalmazott így, mintha egy szó visszaadhatná a reményt, melyet örökre elvettek tőled, és a világért sem mondott volna férfit, mert akkor esetleg bele kellett volna gondolnia, hogy valakinek oda kell adnom a testemet, valakinek, akit soha nem láttam, aki még a nyelvünkön se tud, s aki különféle szertartásosságokat követően belém hatol majd mint jogos tulajdonába, és még visszautasítanom sem lehet: egy tulajdon ne tiltakozzon, hanem örüljön, hogy megbecsülik. Egészen borzalmas dolgokat mormoltam magamban akkor, a repülés első fázisá-

ban, átkokat anyám és atyám fejére, melyek ha beteljesülnek, sokkal hamarabb meghaltak volna, mint amúgy, akkor nem bántam volna, ha elpusztulnak, de mára már tudom, hogy éppen azért és úgy voltak ártatlanok, amiért és ahogyan bűnösök voltak: bezártak engem abba a világba, melynek üvegfalán ők maguk nem láttak át, s így fogalmuk sem lehetett, hogy van egy másik világ; aki pedig nem lát, az nem is akar látni; azt reméltem, persze csak első szárnyra keléseim után, hogy legalább a repüléseimet észreveszik, és így, ha lassan, ha végtelenül menedékesen is, mégis megértik, hogy a lányuk más, mint ők, és ha más, akkor létezik ez a más, onnan érkeztem húsz évvel ezelőtt, ebből a másból; de nem volt mit remélni, amikor szeretett guvernántom, Mademoiselle Odile meghalt, akkor is kirepültem a fegyverteremből, oda vittek mindig, amikor valami nagy fordulat állott be az életembe, Odile halálakor és az én halálomkor egyaránt, mert sehogy másképp nem tudom értelmezni azt a pillanatot, amikor megtudtam, hogy Nicolaus fejedelem mátkája leszek, közölték a hírt, és vadul vijjogva szálltam ki az ablakon, nem érdekelt semmi, és ebben végre hasonlítottam az én szerencsétlen szüleimre.

Odile-t szerettem, mert örült volt, mint én, mindig sárga legyezővel mászkált mindenfelé, nem törődött az erdővel, és főleg nem az emberekkel,

hiszen az erdő hallgatott, pontosabban egészen másként beszélt, mint a világ, az a világ, amelyre mindig hivatkozott az anyám és az atyám, mit szól a világ, mit mondanak majd az emberek, hát érdekelt is engem, ki mit mond mikor, miközben az egész életem, egy túlságosan is kurta időszakról eltekintve, mégiscsak azoknak a szempontoknak a jegyében telt, melyekhez semmi közöm nem volt, és Odile-nak sem volt köze hozzájuk, csám-pásán botladozott az erdőben, kismadár!, kiáltotta boldogan, röviden és magasán rikoltotta az utolsó szótagot, édes franciaságát mindenben magával hordozta, és ez nagyon jól állt neki, páfrány!, kiáltotta máskor, egyfolytában kiabált, sikongott, visított a boldogságtól, nem is értettem, mitől olyan boldog, talán ezért nem lehettem én az, Isten megbünteti azokat, akik tőle várnak valamit, akik rá számítanak, nem szabad rá számítani, tőle várni vagy elvárni még annyira sem, őt egyszerűen meg kell érteni, nem jól mondom, el kell fogadni, ami történik velünk általa, a boldogságot pedig nem keresni, hanem megtalálni magadban, és Odile megtalálta, mindennek tudott örülni, de nem is jó ez a *tudott*, nem volt ebben semmi előzetes tudás, semmi szándékosság, kis kék kalapjában libegett az erdőben, úgy imbolygott a fák közt, mint-ha azt sem tudná, hol van, félórákra eltűnt, hogy majd meghaltam a félelemtől, annyira aggódtam

érte, aztán nevetve és sikongva előtört vagy inkább előbukdácsolt valahonnan, sármánymadár!!!, kiáltotta üdén, és az r-jei olyan arisztokratikusan voltak franciák, holott a legkevésbé sem törődött az arisztokratákkal és az arisztokrataságukkal, és azon a két nevetséges alakon, aki az atyám meg az anyám volt, senkivel nem röhögtem nagyobbakat, egyszer meg egy vadkan hátán robogott elő a rengetegből, megdermedtem valósággal, vadkan!!!, agyarátt!!!, süvítette Odile, és még valamit, de hát mindent nem hallhattam, soha olyan szelíden vad állatot nem láttam, mint az a vadkan, toporzékolva tört elő a sűrűből, akár egy üres terembe bezúduló fatörzs, mégis láttam a pofáján, hogy nem akar bántani senkit, Odile-t meg egyenesen imádja, de hát nem is lehetett másképp, aki annyira tud örülni az életnek, mint az én Odile-om tudott, azt kizárólag szeretni lehet, mert érdek nélkül osztogatja a reményt.

Pestisben halt meg, ifjúkorom nagy pestisében, gyönyörű lányarca csupa szenvedés lett, boldog teste megtelt daganatokkal, bűzlött, és mégis szép maradt és boldog, sugárzott a boldogságtól, jajgatott a fájdalomtól, ázott a lázban, ha a szenvedés nagylelkűen levegőhöz juttatta, mégis azt kiáltotta, Katerina!, azokkal a kétségbeejtően raccsolt r-ekkel, azzal a felzuhanó hangsúllyal, Katerina!, az élet szép, mert eljön a haláll, olyan magas és rö-

vid volt a halál utolsó szótaga, hogy örökre meggyűlöltem, hiszen most már láttam is, és ezzel én is becsaptam azt, akit akkoriban a legjobban szerettem.

De nem becsapjuk-e mindig, minden körülmények között, hiszen már azzal is, hogy olyasmiket ígérünk, amit lehetetlen betartani, a szeretetet nem az ember életéhez és mértékéhez méretezték, a szerelmet még kevésbé, őszintén gondolod, amikor mondod, és nem látod be, hogy kívül vagy a világon, hogy számodra az örökre egészen más, mert nem abban az időben vagy, amelyre hivatkozol, és így aztán igaz is, meg nem is, amit mondasz, de a másik sem törődik ezzel a kétértelműséggel, mert a szeretetnél és a szerelemnél nincs egyértelműbb dolog a világon, átadod magad valakinek, teljesen átadod magad neki, nem készítesz listákat, nem mérlegelsz, nem óvatoskods, fejest ugrasz belé, és nem akarsz a felszínre jutni, csakhogy aztán éppen az élet ránt vissza, nem hagyja az örökét, ragaszkodik a jogaihoz, a módszeresen rovátkolt idejéhez, ahhoz az időhöz, mely magát az életet öli meg.

Sosem felejttem el azt a napot, amikor Odile megérkezett, tudtam, hogy guvernántom érkezik, azt is valahogy úgy jelentették be, mint szerencsétlen férjemet, Katerina, gondoskodnunk kell a neveléséről, mondta atyám olyan komoly arccal,

mintha temetni akarnának, majdnem elnevettem magam, már addig is gondoskodtak eleget, és kellett a fenének, nekem biztos nem, minden étkezés előtt ima, minden találkozáskor alázatos főhajtás, minden fogás után köszönöm, és természetesen az étkezés legvégén egy még szertartásosabb köszönöm, meg kellett köszönni, hogy megsütöttük a tyúkfiaikat, mint anyám mondta, aki persze semmiféle tyúkfíút nem sütött, csak beszélt a műveletről, hogy megfőztük a pizstrángot, kirántottuk a csukát, hogy szömörcsögöt csináltunk, hogy fejér cipóbélt áztattunk tyúklében, a tyúkfiaik istene vajon örül-e ennek, kérdeztem egyszer ártatlan arccal, s hát a pizstrángoké meg a csukáké, mondtam tovább gyorsan, mielőtt közbevághattak volna, anyám majd elájult, imára kulcsolta jámbor kezét, atyám görbén nézett rám, és azt felelte, majd ha meghívjuk őket, kiderül, addig elég, ha annak az egy igaz Istennek köszönünk meg mindent, akit mi ismerünk, de én nem ismertem egyet sem, hiába ostromoltam, nem válaszolt soha, nem jelent meg nekem, vagy én nem láttam meg, amikor meg kellett volna?, azt mondják, ha nem találkoztam vele, azt jelenti, hogy kerestem, ez pedig azt, hogy létezik, olykor én is gondoltam ilyesmit, és sokáig reménykedtem, de most, ahogy ezt az önéletírást karcolom a papírra, már nem áltatom magam semmivel.

Szóval imák, köszönések, illedelmes főhajtások, ezekből állt az én nevelésem, nem tudom, mikor hozzák létre azt a hatóságot, amely megtiltja a gyermekek nevelését, legalábbis a lehető legszorosabb korlátok közé szorítja, mert ha olyanok szentelik az életüket a nevelésednek, mint az én szüleim, akkor soha az életben nem fogod tudni, mi a szabadság, nekem magammal volt szerencsém, no meg Odile-lal, később meg azzal, aki nélkül nem éreztem volna, hogy éltem, atyám komor arcú bejelentése után három nappal érkezett meg Odile, hintó hozta a várhoz, a szüleimmel együtt mentem elé, George, az angol származású szolga segítette le, illetve segítette volna, ha Odile nem ugrik le, és nem landol piros cipellőjében az udvaron, sárga batyuja csak úgy szállt a szélben, felnézett a hét toronyra, melyre a szüleim olyan mélységesen büszkék voltak, és váratlanul feltartóztathatatlan hahotában tört ki, anyám és atyám megbotránkozva néztek egymásra, sokat imádkoznak majd vezeklésül, gondoltam pimaszul, széttúr, mondta Odile, mikor valahogy sikerült levegőt kapnia, ma már tudom, hogy nem ezt mondta, de akkor így hangzott, hosszú, különös ú-val, melynek a végén furcsán érkezett az r, lágyan és kacéran, örökre megjegyezhetőn, és akkor már tudtam, Odile-t csak szeretni lehet, Odile-t szeretni fogom, és olyan szeretettel

néztem a szüleimre, hogy rémülten kapaszkodtak egymásba.

Szidom őket, még hozzá úgy, hogy sokan bizonyára gyalázkodásnak érzik, és szemforgatva elítélik, de akkor, midőn szerelmes Diegótól elválni kényszerültem, vagy elhagyott, vagy elhagyatott bennünket egymással az élet, ó, szerelem, miért vagy még grammatikailag is komplikált?!, mégiscsak hazarepültem, egy kis repülés azokban a távoli hegyekben nem lett volna elég, ez a fájdalom nem egyszerűen nagyobb volt nálam, ez a fájdalom nagyobb volt az életemnél is, mindennél, amit megéltem és még meg fogok élni, amit megélhetek, amiről be akarok számolni ebben az emlékiratban, amiért elkezdtem írni tulajdonképpen, csak hogy még mindig gyenge vagyok hozzá, a test kész, de a lélek erőtlen, Odile halála után semmi egyebet nem tehettem, mint hogy naplót vezessek, a repülések nem vezették volna le mindazt a feszültséget, mely az életemet jelentette, örültem a szürkék között, megfosztva az egyetlentől, aki hozzám hasonlóan örült volt, akivel egy nyelvet beszéltünk, ugyanarra gondoltunk, s ha nem, akkor ugyanazon neveltünk végül, meg aztán nem is repülhettem mindig, hiszen a repülés nemcsak rajtam múlt, sokkal inkább azon a fájdalomon, mely hirtelen a szó szoros értelmében szárnyakat adott nekem, és az ég madarai közé emelt, ez azonban

teljesen vagy majdnem teljesen kiszámíthatatlan volt, és éppen ezért tizenhat éves koromban, Odile halálának másnapján naplót kezdtem vezetni, és ez bizonyult életem legjobb döntésének, és ismét ne hüledezzen az, akinek a kezébe kerül ez a valomás, Diego nem az én döntésem volt, hanem a sorsom, őt az élet hozta elém, nem én választottam ki magamnak, mint ahogy a repülést is az ég ajándékozta, naplót viszont én kezdtem írni, én gondoltam arra, hogy nincs más kiút, ez az egyetlen lehetőségem, hogy ne bolonduljak meg, vagy ami még rosszabb, ne legyek olyan, mint a szüleim, ez a két jólnevelt varjú, akinek a szárnya csak azért van, hogy a testéhez simuljon, íme a rettenetes üres, fehér papír, amire írnom kell, gondoltam, amikor először asztalhoz ültem, egy óra is eltelt, azután azonban úgy teltek meg az árkusok egymás után, mintha egész életemben egyebet sem csináltam volna, én meg arra gondoltam, ha szünetet tartottam, hogy mennyi minden van belül, az ember nem is sejti, mi minden lüktet a lelkében, és emlékszem, az is eszembe jutott szinte minden naplóíráskor, vajon milyen állagú a lelkünk?

Nem kaptam választ erre a kérdésre, jobban mondva nem találtam, olyan lenne, mint valami istentelenül megduzzadt tehéntőgy, melyet alig kell csak megérinteni, máris spriccel belőle a tej, az ember nem győzi cserélgetni a sajtárokat?, min-

denesetre az kétségtelen, hogy egyrészt alkat, másrészt pillanatnyi lelkiállapot kérdése mindez, az én lelkem mindig inkább tehéntőgyre hasonlított, pedig gyakran imádkoztam, ne lenne benne semmi, nyugodjak meg végre-valahára, ne vágyjam sem a repülésre, sem az írásra, üljek, mint valami napkeleti bölcs, vagy inkább éljek, jöjjelek, menjek, egyem, igyam, szerelmeskedjem, ehelyett azonban duzzadtam és duzzadtam, repedtem szét, és mi tagadás, ezt Isten sem tagadhatja, ha van, inkább a bánattól, mint a boldogságtól, bár azt ellenben nekem kell bevallanom, hogy a boldogság, mikor nagy sokára eljött, úgy átformálta a lelkemet, hogy még egyszer annyi belefért volna, noha sosem keveselltem, csak éppen elbírtam volna többet is.

És ezt a telítettséget sehogy másképpen nem bírtam volna ki, ezért írtam naplót, ezért töltöttem meg számtalan árkust a betűimmel, és úgy vigyáztam rájuk, mint a szemem fényére, a szüleim tudták, hogy naplót írok, de soha nem találtak meg a papírlapokat, pedig meg vagyok győződve, hogy keresték őket, mindent tűvé tettek, nem sikerült nekik, jól elrejtettem az életemet, de hát úgysem értették volna, mit rejtettem el, és mit találtak meg, ha megtalálják, bár amikor Diegóm után hazarepültem, esőtől csapzottan, ázott szárnyakkal leszálltam az ablakpárkányra fáradt csőrömmel megkocogtattam az üveget,

és némi várakozás után anyám alakja bontakozott ki a szürkületi szobából, előbb a szájához kapta a kezét, aztán remegve beengedett, akkor tehát, miután ismét emberi alakot öltöttem, kifújtam magam, és már éppen nekirugaszkodtam volna, hogy elmeséljem, mi történt, akkor valahogy nem tudtam volna tollat fogni a kezembe, és a repülés sem volt elég, egy emberre volt szükségem, hogy meghallgasson, egy olyan emberre, aki ha nem is értett soha, legalább szeretett a maga módján, vagy legalább (ó, oly kevéssel bérttem akkor!) köze volt hozzám és nekem hozzá, akkor tehát anyám intett, hallgassak, táncolni kért fel, és annak a táncnak a lépéseit kezdte járni, melyet Diegómtól tanultam, melyet olyan boldogan jártunk el együtt megismerkedésünk napján, első találkozásunkkor, mellyel a szerelmünk kezdődött, vagy mellyel elérkezett, mint ahogy, most már sejtem, a szerelmet mindig nehéz elválasztani a jeleneteitől, a kínzó hiány hosszú óráknak tűnő pillanataiban a szívedet sem könnyű meggyőzni arról, hogy a szerelem *van*, nem pusztán képzeletlenség, magadnak megesküdhetsz a magadéról, a másikéról azonban csak akkor, ha belépsz oda, ahol te fúrod a fejed a párnába, és akkor csupán azt teheted, én legalábbis mindig azt tettem, amíg végül belealudtam az édes emlékezésbe, ahogy felidézed a leggyönyörűbb jeleneteket, és az időből

kiváló epizódok meggyőznek, hogy tényleg létezik valami, ami ahhoz a férfihoz köt, és hogy ha most már talán minden hazugság is, hiszen nincs itt, nem hiányzol neki, *akkor* nem lehetett hazugság semmi, láttad a szemén, és később érezted az ölelésén, csodálatos keménysége éppúgy nem hazudhatott, ahogy a te, az ő számára nem kevésbé csodálatos síkosságod sem, mely erre a furakodó keménységre vágyott, és sosem tudott betelni vele, anyám meghajolt, hátratáncolt, aztán előre, teljesen úgy, mint egykor Diegóm, akiről tudtam, többé soha nem, azt viszont nem voltam képes megérteni, honnan tudhatta anyám, hogy mi történt közöttünk, levelet soha nem írtam, a ritkán érkező követektől értesülhetett ugyan erről-aról, de azok nem figyeltek másra, mint a politikára, érdekelte is őket, hogy mi van velem, anyám mégis tudta, széles mozdulataiból és hibátlan ritmusérzékéből megéreztem, mindent ért és mindent átérez, megért engem, és akkor hasított belém, hogy túl korán és túl könnyen ítéltam el a szüleimet, még a látszólag legszürkébb lélekben is parázslík valami, aminek semmi köze a formaságokhoz, talán az emberiség szerelme az, az emberiség évezredekén keresztül felgyülemlett tudása és ösztöne, nem tudom, anyám libegett, csodálatosan táncolt, ezt sem tudtam róla, hajlongott és szelíden, de határozottan vezetett, és a végén

atyám, akit észre sem vettem, azt mondta, gyere, Katerina, vacsorázz meg, fáradt lehetsz, és ebből a néhány szóból rájöttem, ő is ért mindent, mégiscsak voltak szerelmesek valaha ők is, még ha nem is egymásba, és ami még fontosabb, és ami igazán megvigasztalt engem azon az estén, az az, hogy mégiscsak szerettek.

Nem, a repülés valóban nem rajtam múlt, hanem Odile-on, ő kezdte azzal, miután jól kineveltük a mi héttornyos várunkat, és miután beköltözött a szobájába, bár el tudom képzelni, mit jelentett ez, lehányta a holmijait, ha atyámék netán azt remélték, a guvernántomtól majd rendet tanulok, nem is tévedhettek volna nagyobb, vagy hát semmiképpen sem olyan rendet, amit ők annak tartottak, amilyenben ők bíztak, a porszemnek nem az volt a dolga, hogy a bútorokra üljön, a szüleim egész életükben ádáz harcban álltak minden porszemmel, a várunk mindig olyan volt, mintha akkor suvikszolták volna ki a legkülönbözőbb létező szerekekkel, és ezzel az élettől fosztották meg voltaképpen, atyám kedvenc vadász-kutyái sem bóklászhattak kedvükre, hiszen nekik meg hullott a szőrük, minden és mindenki veszélyes volt valamiképpen, mintha életünk nagy tervezője óriási körzővel rajzolta volna meg a tereinket, kedves anyám, kedves atyám, mitől féltetek annyira, lám, ehhez a kérdéshez is mennyi megér-

tés kellett, s a megértéshez mennyi szerelem, s a szerelemhez mennyi Odile, Odile, Odile, Odile, aki rögtön, ahogy bedobta a celeculáját a szobájába, átjött hozzám, és énekelni kezdett, alouette, gentille alouette, alouette, je te plumerai, énekelte, közben papírt vett elő, de nem is, a papír valahogy ott termett a kezében a tollal együtt, pacsirtát rajzolt, ez is csodálatos volt nála, de hát mi nem volt nála csodálatos?!, akkor még nem tudtam franciául, meg sem tudtam volna kérdezni, mit rajzol, de később, mikor már nagyon is tudtam, akkor sem kellett megkérdeznem, bármit rajzolt, azonnal egyértelmű volt, mi is áll a papíron, nem egyszerűen madár állt ott, hanem *pacsirta*, és ehhez kétség sem férhetett, néztem és néztem azt a pacsirtát, és nem is annyira a szép hangjáért irigyeltem, hanem a szárnyaiért, Odile pedig, és ez volt a másik csodálatosság, hogy úgy tűnt, semmire sem figyel, csak magával meg a bolondos természetével van elfoglalva, de mindig mindent észrevett, és nem kellett hozzá sok, az ember tulajdonképpen fel sem eszmélt, hogy mennyi idő telt el, egyszerre született meg a felismerése azzal az érzéssel, mely birtokba vette, vagy ha nem érzést kellett megsejtenie, hanem valami általa nem tudott igazságot, akkor sem lehetett elválasztani azt a pillanatot, amikor belépett az illető igazság medrébe, attól a pillanattól, amikor már tudta is, és rá is kérdezett, voulez-vous

voler?, kérdezte abban a minutumban, ahogy vágyakozástól remegve megfogalmazódott bennem, hogy milyen szép is lenne repülni, milyen gyönyörű is lenne nem törődni semmivel és senkivel, csak kiszállni az ablakon, verni a szárnyammal, és suhanni, ne találjon vágy, sem emlék, Odile kitárta az ablakot, és intett, allez, és amikor én értetlenül néztem rá, hogyan repüljek, ha nincs mivel, akkor rám ripakodott valósággal, allez, allez, hessegető mozdulatot tett, és én tényleg váratlan erőt éreztem magamban, és kiszálltam az ablakon, és akkor értettem meg, hogy ha valamit akarsz, nem várni kell, hanem igazán akarni, és minden megadatik, ami csak kell.

II.

És az is érdekes, hogy amikor akarsz, akkor már azt is tudod, az kell, éppen az, és nem más, akkor már semmi kétséged sincs afelől, mi az, ami kell, és az emberben megszületik az önzőség, ez is csak egy szó, még hozzá milyen komor szó, olyan, akár egy elégedetlen gyóntató, aki önző, az folyamatosan magára gondol, kizárólag magára, senki másra, milyen egyszerű meghatározás, mint a rendfőnökök minden meghatározása, atyám szívesen borozgatott a gyóntatójával, magas, tohonya férfi volt, a legcsikorgóbb téiben is izzadt, szakadt róla a víz, a bibliája ázott valósággal, mert azt mindig magával hordta, ráadásul mindig a kezében tartotta, és teljesen váratlanul idézett belőle, és ha idézett, hirtelen megállt, akárhol volt is, lépcsőn, folyosón, bolthajtás alatt, bárhol, a *Példabeszédek könyve* volt a kedvence, „Fiam, ha a bűnösök el akarnak csábítani téged: ne fogadd beszédöket”, citálta, enyhén pöszén ejtette a szavakat, egyébként tökéletesen artikulált, és látszott rajta, annyira büszke erre a tökéletességre, hogy valósággal nem bír magával, úgy gondolhatta, hogy a szép kiejtés a hit alapköve vagy

mestergerendája, szegény jámbor marha, „Fiam, ne járj ezekkel, tartóztasd meg lábaidat ösvényüktől”, mondta elborult tekintettel és olyan hosszasan ejtve a szavakat, mintha az egész földet körül akarta volna fogni velük, egyszer majdnem a nyakába hulltam, éppen a várkapolnába igyekeztünk, a reggeli utáni áhítatot semmi szín alatt nem hagyhattam ki, és olykor ez a barom tartotta, a hit vicispánja, és ahogy az ebédlőből lefelé indultunk, valószínűleg megérezhette belső ellenállását, és leckét akart nekem adni, egyszer s mindenkorra leszögezni, hogy ami történik, az jó, és így jó, nem másképp, legelől a szüleim haladtak, közvetlenül előttem Páter Rogerius, akit Odile-lal Pater Brouillard-nak nevezünk el, bár atyám szerint, aki egyszer rajtakapott, hogy így beszélünk róla, inkább Pater Nuit-nek kellett volna neveznünk, Odile mögöttem jött, nem is annyira kötelességből, a szüleimen látszott, hogy semmiért nem mernék megróni, bemutatkozása elég egyénire, következőképpen szabadra sikeredett, mint inkább azért, mert teljes szívéből nevetett ezen a meggyőződéses hülyén, Pater Brouillard a hátában érezhette kételyeim tüzes leheletét, és ezért olyan váratlanul állt meg, hogy majdnem keresztülbukdácsoltam rajta, alig bírtam visszatartani magam, hogy le ne bukfacezzem a lépcsőkön, Odile felvinnyogott, ám ez a csekélység meg sem

érinthette őszentségét, „Meggondolás örökösödik felett, értelem őriz téged”, szavalt a felemelt mutatóujjal, és akkor vettem észre, hogy a mutatóujja jóval hosszabb a középsőnél, legalább fél arasszal, vakmerő ostobasággal tört az ég felé, ezen nekem is fel kellett vihognom, a páter hagyta, visszhangozzanak szavai, egy percig állt, megsűrűsödött a csend, a szüleim tátott szájjal figyeltek, végül kegyesen leengedte Isten növelte ujját, megfordult, mehettünk tovább, ez megőrizne téged, suttogta a fülembe Odile, és felneveltünk, ennyi kereszténységet nem lehet komoly arccal elviselni, Pater Brouillard-nak bizonyára lenne egy-két keresetlen szava vagy passzusa az önzőségről, de mint annyiszor, most sem lenne igaza, a szerelem nagyon is önző, nem is tud más lenni, csak önző, nem is lehet más, mikor végre az életed része lett valami, amit nem is reméltél, akkor nem legyintehetsz rá, ehhez nem is szentnek kellene lenni, hanem valami jóval többnek és embertelenebbnek. Mert mindenhez volt egy-két szava, egyszer a lánynevelésről prédikált, ma már az a gyanúm, hogy a szüleim kérésére, akkor azonban csak hallgattuk Odile-lal, és nem értettük, azaz a szavakat értettük, csak az *egészet* nem, a prédikáció indulatát, még mindig azt hiszi ez az ember, hogy megnevelhet engem?!, ezt volt nehéz elhinni, és végig ezen gondolkodtunk, ha éppen bele nem vihog-

tunk az orációba, amit atyám szigorúan összevont szemöldöke nyugtázott, melyet a végén már hátulról is el tudtunk képzelni, nem is kellett megfordulnia, sejtettük, most jön az összevont, és vihogtunk, kora reggel igazán tanulságos volt ez, „nem elég a keresztény szülők hivatalára, hogy fiuk-lányuk betegségében vigyázzanak rájuk, orvosokat keressenek, halálukon siránkozzanak, hanem kötelesek azt érteni, hogy akiket test szerint szülnek, azokat Istennek szülik, és kemény büntetés vár rájuk, ha nem Isten akarata szerint nevelik őket”, vágott bele Pater Brouillard ott a kápolnában, és máris megremegett bennünk a vidámság, ma már nem lennék annyira vidám, olykor az az eretnek gondolatom támad, hogy jobb lett volna, jobban segít rajtam az Isten, ha olyan leszek, mint a szüleim, mint a többi ember, és akkor nem lesz részem annyi boldogságban, de annyi szenvedésben sem, mint így, az is gondolkodásra érdemes, hogy ez a kettő mennyire összefügg, akinek kevés boldogság, annak kevés szenvedés, bár még ez sem igaz, van, akinek csupa szenvedés jut ebben a földi nyomorúságban, én mindenesetre nem tudtam hétköznapiakat élni, nem tudtam, nem és nem, iszonyúan nyomasztott, hogy ilyenek is vannak, emlékszem, egyszer sírva fakadtam az ebédnél, pedig micsoda ebéd volt az, minden gyermek hálás lehetett volna érte, körös-körül a

szolgák, kezükben óriási tálcákon jobbnál jobb fogások, atyám előtt Jacob, a főszakács hajlong, rendületlenül bólogat, atyám összevont szemöldökkel kóstolgat, végül, mikor a főszakácsot már teljesen elöntötte a hideg verejték, kegyesen int, felszolgálhatják, amit főztek és amit idehoztak, nem tudom már, mire esett a választás, fűrjipástétomra talán, és amikor Jacob már megkönnyebbülne, akkor elkezdek sírva ordítani, de olyan keservesen, hogy mindenki megijed, ötéves lehetek, mindenki felugrik, vagy aki már amúgy is áll, elkezd összevissza rohángálni, amitől feltehetőleg még jobban kétségbeesem, napokig nem eszem, hetekig, hónapokig, örökre megmarad a számban a semminek az a felejthetetlen íze, nem is a semminek, a *megszokottnak*, a végtelenségig ismétlődőnek, a soha-nem-változónak, és ahogy cseperedem, úgy remélem, hogy én nem így fogok élni, és egyszer csak eljön az ideje, amikor tényleg nem, hogy aztán ismét visszazuhanjak a végtelen unalom körforgásába, és elzárjak magamtól mindent és mindenkit, ami és aki esetleg kivezethetne innen, mert talán nincs is más hűség, mint a keserű emlékezés.

A hétköznapok csupán három dologra voltak jók: hogy megéljem őket, vagy inkább túléljem, imbolyogjak, mint a hajó a tengeren, s közben csak a szemem sarkából lássam, hogy mi is történik körülöttem, és évek múltán döbbenően ámul-

jak el, hogy valami, egy tárgy, egy jelenség, egy mozdulat ismerős, holott nem tudom, hogy honnan; sokszor jártam így, idegen a saját életemben; aztán arra, hogy megvessem őket, hogy mint már mondtam, soha ne akarjak általuk, bennük élni, hogy mindig az érdekeljen, ami sistereg, ami surrog, ami suhog, ami kopog az élet párkányán, mint a zápor, és semmi mást ne érezzek igaznak és boldognak, csak ami ilyen; és aztán arra, hogy visszaereszkedjem beléjük, hogy részben rémülten, részben belenyugodva megtapasztaljam, tudok én élni így is, úgy, mint a szüleim, olyan szenvedélytelenül és bölcsen, és bár az első szót mindig sejtettem, és mondtam is magamnak, ahogy mondhattam, ahhoz, hogy a másodikig eljussak, sok csalódás kellett, köztük a legnagyobb.

Nem emlékezhetem az egész prédikációra szó szerint, a naplóimat mind elégettem, pedig azokban bizonyára megtalálnám, de arra még igen, hogy milyen zamatos allegóriái voltak ennek az ostoba embernek, akkor gondoltam először arra, hogy a szenvedély a butát is megokosítja, és szárnyat ad a baromnak, „láttam olyan őzet, melyet eb szoptatott, és eb erkölcsöket viselt”, mondta, és én ránéztem Odile-ra, aki éppen nevetni akart, „így a részeges, buja, dühös természetű dajkáktól hasonló erkölcsök hajlandóságát szopja az ártatlan gyermek. Ezért javallja Szent Jeromos, hogy

ha az anyának ereje és egészsége szenved, maga szoptassa leánykáját”, és én azon gondolkodtam, ha ennyire egyszerű, akkor én miért nem hasonlítok anyámhoz, miért vagyok egészen más, mint anyám, hiszen engem ő szoptatott, ezt teljes bizonyossággal tudtam, éppen az én ritkán indulatba jövő anyám árulta el nekem, amikor egy ízben, látván, hogy minden szava hiábavaló, a szeme elhomályosodott, az arca olyan lett, mint a karmazsin, kezét az ég felé lendítette, szép volt, annál is szebb, mert teljesen hiábavalóan lépett ki önnön jelentéktelenségéből, és azt kiáltotta, mit vétettem én, hogy az egyetlen lányom árul el? Ő, akit a mellemből szoptattam?!, és látszott, megragadná a keblét, küszködött a köntössel, de az természetesen nem engedett, ó, hogy nem tudom kitépni!!!, kiáltotta, mint egy amazon, aztán sarkon fordult, és ott hagyott a csodálkozás döbbenetében. Akkor még azon ámultam el, hogy anyám más is tud lenni, mint amilyen, s innen is látszik, milyen keveset tudtam az életről, de hát ugyan mit tudhattam én?!, és mit tanultam volna meg, ha szüleimre és erre a páterre hallgatok, bár azt mindenesetre meg kell köszönnöm neki, hogy felhívta a figyelmemet a virágénekekre, melyektől persze tiltani akart a szerencsétlen, de e tiltással éppen az ellenkező hatást érte el, mindent megtettem volna, hogy virágénekekhez jussak,

könyvtárunkból azonban, mely amúgy sem dicsekedett sok könyvvel, az ilyen tomusokat kiszelektálták, ha jól emlékszem, éppen a páter szelektálta ki őket, a könyvtárban egyébként is csak az ő szigorú felügyelete alatt olvashattam, és egyszer, amikor már azt hittem, sosem lesz szerencsém egyet is elolvasni, hacsak nem azután, hogy innen elkerültem, egy nyári éjszakán pergamen kopogtatta meg az ablakot, felriadtam, óvatosan odaléptem, elkaptam a lapot, *Vyragh thudyad, theuled el kell mennem, és the yerthed kel gyaꞗba ewelteꞗnem*, állt rajta, nem tudom, mi történhetett velem, de alig botorkáltam vissza az ágyhoz, iszonyú zokogásban törtém ki, a párnába fúrtam a fejem, és csak zokogtam és zokogtam, reméltem, hogy Odile átjön, de nagyon mélyen aludhatott, csupán a csillagok pislogtak részvétlenül, míg álomba nem sírtam magam újra. Ma már tudom, miért kellett zokognom, csak azt nem értem, miért figyelmezteti Isten az embert ennyire ambivalens módon: érzed, hogy figyelmeztettek, de nem tudod, mire, az akkori életedben semmi nem utal arra, hogy lesz, amikor megérted, félig tán sejted, ez a félig azonban sem mire sem elég, bár talán éppen ez a jó, ha számítanánk arra, ami megtörténik, semmit nem élnénk meg, egész életemben a hipokrizissal és a rációval küszködtem, ezért maradtam egyedül, holott valahogy mindig fontos volt nekem az okosság és

a nyíltság, a hitelesség, vagy hogy nevezzem a hipokrizis ellentétét, azt, hogy valaki nem a formák, a hagyomány és más ilyen szorítások kedvéért mondja, amit mond, és viselkedik úgy, ahogy viselkedik, hanem egyszerűen azért, mert tényleg hiszi is, és ami még sokkal fontosabb, érzi, belülről mondja, és nem eljártssza ezt a *belülről*, hanem látom az arcán, a szemén, az egész lényén, hogy úgy gondolja valóban, ez a csodálatos a szerelemben, hogy miközben kételyek morzsolnak, kételyek már csak azért is, mert a váratlan szerencse felkaparó gyötrelemmel is jár, meddig tart vajon, miért szeretett belém, érdemlem-e én ezt, és ha igen, hagyják-e, hogy érdemeljem, aki szeret, az mintha folyton egy olyan hintó után szaladna, mely előtte száguld, ő meg egy ideig bírja az iramot, a lelkét is odaadná, hogy ne maradjon le, de trappolnak a lovak, dübögnek a paták, dobog az egész világ, mint egy egyre elkeseredettebb szív, és végül minden igyekezete ellenére mégis lemarad, *száguldó szekér*, ez az, nem hintó, az túl exkluzív és elegáns, holott a szerelemben mindig van valami közönséges, amilyen csodálatos, annyira nem teszi a kezét a szája elé, amikor a fogvájót használja, olykor mindent látsz, de ezt is szereted, soha így nem láttál, és ezt is neki köszönheted, mármint a szerelemnek, és rajta keresztül annak, aki elhozta életedbe a szerelmet, pedig ő tulajdonképpen ártatlan,

ugyanolyan gyanútlanul tette a dolgát, mint addig, ugyanúgy felkelt reggel és lefeküdt este, ugyanúgy mosdott, reggelizett és indult, amerre indulnia kellett, vagy amerre az élet vitte, ó, az élet, az nagyon tudja vinni az embert, olykor azt hiszed, soha többé nem fog történni semmi, neked már szíved sincs, csak valami szerv, amelyik elhiteti veled, hogy élsz, Odile-nak erről is megvolt a véleménye, l'amour, mondta gyorsat sóhajtva, mintha legyintene, l'amour olyan, mint a pacsirta, mikor ezt mondta, már megtanult néhány szót az anyanyelvemen, berepül, kirepül, nem számít a fenêtre, mondta kedves franciásságával, és én aztán meg is éltem, mennyire nem számít, a szerelem beront, és te hiába szaladnál rémülten az ablakhoz, a szerelem megmutatja, hogy tele vagy sebbel, de semminek nem örülsz jobban, mint a sebeidnek, nem akarod óvni magad, nem és nem, ha fáj, akkor érzed, hogy élsz, és nem is érted, mit nevezteél életnek addig.

III.

Mindent értettél, Odile!, kiáltok fel olykor magamban, olykor meg nemcsak magamban, huszonegy éve, mióta a pacsirta kiszállt az életemből, pedig azt hittem, jobb ablak nincs a világon, mint az én szerelmem, a szerelmem, mellyel mindent odaadok annak, akit szeretek, és nem is gondolok arra, hogy mindent, mert nem alkudozni akarok, nem azért adok, hogy maradjon, ez csak utólag fordult meg a fejemben, vagy inkább csapott belé, milyen hamar megromlik a szerelem, ezt sem értem, valami, ami olyan gyönyörű volt tegnap, hogyan lesz mára nyúlós, penészes és bűzös, hogy aztán, ha elég idő eltelt a csalódással, ha már úgy élsz vele, mint egy boldog, mert szenvedélytelen házasságban, akkor ismét visszatérjen a gyönyörűsége, csak valahogy passzívan, mint valami csendélet, mintha a tél behavazta ágakat néznéd hosszan az ablakból, számba vennél minden jégvirágot, minden fehér törzset, a csupasz koronákat, ó, szép a fájdalom, ha már nincs remény, boldogság ez is, boldogság, hogy megélted, hogy már nem élheted meg, már nincs, amit féltened, már csak az emlékek vannak, azok meg

nem szaladnak el, sőt, bizonyos értelemben úgy alakítod őket, ahogy akarod, huszonegy éve tehát előbb hazarepültem a szüleimhez, megértettem, hogy velük kapcsolatban éppúgy tévedtem, mint Diegót illetően, ez persze alig vigasztalt, a szerelem nem arra van, hogy vigasztaljon, nagyon nem, amíg van, addig évig érnek benned a fák, mikor elmúlik, akkor meg térdre roskadnak, ennyi, semmi több, engem sem vigasztalt semmi, egy hónapot töltöttem a Héttoronyban, aztán elutaztam ide, ahol ezeket a sorokat írom, szegény anyám és atyám könnyezve integettek, de egyetlen szóval sem marasztaltak, és ez ismét dicséretükre válik, megértették, hogy nincs szó, mely jó lehetne, és hogy nem az a lényeg, hogy ők most az aggódó szülőket játsszák, akkor láttam őket utoljára, fél év múlva mindketten meghaltak, előbb atyám, aztán anyám is, atyámat a szívroham vitte el, anyám meg másnap mérget ivott, miért késik minden, miért érkezik minden túl későn, vagy ha idejében, miért tart olyan keveset, ezt meg kell kérdeznem Istentől, ha találkozom vele, szóval három éve itt lakom szüleim távoli birtokán, Casa del Pasadónak neveztem el ezt a kastélyt, hogy ezzel is imádoztam Diegómra emlékezhessen, és hát valóban, mi más lehetne egy olyan ember otthona, aki mindenről lemondott már, itt bolyongok az emlékeim között, olykor megcirógatom őket, cibálom a

copfjukat, mert az emlékek nőneműek, pajkos kislányok, olyankor is vihognak, ha tépdeselem a hajukat, aztán durcásan elvonulnak, hiába csalogatnám őket elő különféle fortélyokkal, megsértődtek, nem a fájdalomtól, hanem azért, mert nem értik, hogy tehettem ezt velük, és igazuk van, ők nem hibásak azért, hogy az történt, ami történt, és úgy, ahogyan, nem az emlékek csaptak be engem, de most, amikor nem repülök már egyáltalán, valahogy le kell vezetnem a dühömet, a keserűségemet, a csalódottságomat, milyen jól élhetnék a mai napig a szerelemben, milyen boldogan fogadnám öleléseit, csókjait, simogatásait, pimasz meghajlását a tánc előtt és a tánc végén, milyen gyönyör lenne, ha látnám, ahogy kedvenc vörösborá végigcsillan az ajkain, milyen végtelen odaadással tárulkoznék ki neki – – ezt se lehet már.

Semmit nem lehet, semmit, semmit, ettől üvöltetni tudnék, közben nagyon jól tudom, hogy nincs kihez, nincs miért, ha van Isten, akkor is akad jobb dolga, mint az én szerelmi bánatomat kezelni, bár persze ez nem szerelmi bánat, hanem az életem, nem egy tüzelő szuka kínjai, hanem hogy véget ért, nincs többé, nem lehet, már nem élek, már csak vegetálok, eszem és iszom, mosdom és lefekszem, mert így illik, mert így tanultam, de legfőképpen azért, mert nincs erőm meghalni, nincs bátorságom a halálhoz, mint ahogy

szegény anyámnak volt, és milyen halálhoz, láttam már embert arzéntól elpusztulni, és annak sem kellemes, aki életben marad, engem azonban nem az arzén görcsei ráznak, én az emlékekhez fordulok mindennap segítségért, és azért akaszodom a fürtjeikbe időnként, mert rájövök, hogy nem segítenek, látszatsegítséget nyújtanak csupán, mindent újraélek, és ez persze nagyon jó, igen ám, de újraélem a csalódást is, és ahhoz képest, hogy múlt, ezerszeres erővel, amikor megtörténik, akkor még reménykedsz, és ez elhiteti veled, hogy élsz, mire megikrásodik, mint a méz, addigra már minden reményed elfogyott, és te ott állsz szerelemvágy és szerelemvég között, mindkettő visszavonhatatlan, egyikkel sem lehet alkudozni, és ennél szörnyűbb dolog nincs a világon.

A szerelem különben is a legnagyobb szörnyűségek közé tartozik, hiszen nem tudunk még egy olyan érzelmet mondani, mely csak simogatni vagy ütni képes, a simogatásai egy másik világot teremtenek, mely egyetlen pillanat alatt érvényteleníti az előzőt, amiről azt hitted, végképp az otthonod lett, az ütései nyomát életed végéig viseled, és talán nincs még egy olyan valami, legyen bár jelenség, folyamat, állapot vagy érzelem, melyből ennyire keveset tanul az ember, pontosabban ennyire semmit, melyet úgy kezdesz el mindig, mint ha nem lett volna korábbi, amiből legalább annyit

megtanulhattál volna, hogy jól túlságosan is ritkán végződik, a szomjúságot majdnem lehetetlen végig és kölcsönösen fenntartani, miközben szeretnél megfelekedni róla, és meggyőződ magad, hogy el is feledkeztél róla már, aközben az előző világ kéri a jussát, követeli vadul, és mire igazán megéled, igazán beleéled magad, a szerelemnek vége is, nem volt nekem túl sok tapasztalatom ezen a téren, és most már nem is lesz, de Odile annyira felszabadított, hogy hirtelen azon vettem észre magam, hogy szerelmes vagyok a lovászfűba, Hans pedig viszonzta érzelmeimet, olyan könnyen találtunk egymásra, ahogy az igazi szerelmesek mindig, egy alkalommal, amikor ismét lovagolni vitt, mint nyolcéves korom óta hetente kétszer, egy ideig a lovászmester jött velem, egy nagy, mogorva férfiú, Friedrichnek hívták, már a neve is recsegett, jöjjön, kisasszonyka, mondta kedvesnek szánt szavakkal, de akkorát sóhajtott közben, mintha az egész világ gondja az ő vállát nyomta volna, és ebben a nyomásban alkalmatlanodom én, amikor a megváltás múlhat az ő hozzájárulásán, és Hanssal való szerelmem idején megértettem ezt a bánatot, a szüleim arcán ugyan ezt a bánatot láttam gyakran, akkoriban nem értettem, és mikor megértettem, gögösen elbiggyesztettem az ajkamat, de ma már a szívemmel is megértem, nemcsak az eszemmel, hogy nehéz

lehet elviselni a saját gyermeked élesen elütő más-ságát, Hans éppúgy egyetlen fia volt a szüleinek, ahogy én egyetlen lánya az enyéimnek, tehát még az a vigasz sem adatott meg nekik, hogy a két gyerek közül csak az egyik nem az övék lelkileg, nem, nekik is, atyáméknak is meg kellett küzdeniük az-zal a borzadállyal, hogy életet adtak egy idegen-nek, aki annyira nem érti, hogy nem is szeretheti őket, és Hansnak nem adatott meg az a szerencse, ami nekem, hogy ha már nem értettek, akkor el-keseredtek, megrémültek ugyan, de békén hagy-tak, Hans szülei, legalábbis az apja, hiszen ebben a savanyú korban, amikor a férfiak tanítanak, a férfiak háborúznak, a férfiak kereskednek, a fér-fiak tartják a misét, akkor ki másnak kell a gyer-mek életét tönkretenni, ha nem a férfiaknak, saját gyermeke tönkretevése pedig egyenesen köteles-sége egy jó apának, és mi lenne a legfőbb feladat, hiszen nem lehet abban ártatlan valaki, hogy a le-származottja milyen lesz, Friedrich így fogta fel a dolgot, bár nem állítom, hogy mindezt végiggon-dolta volna, és ahogy megértette, a maga mód-ján azonnal reagált, méghozzá egy lovász alapos-ságával, minden vasárnap alaposan elnadrágolta Hansot, nagyon istenfélő ember volt, mindig üve-ges szemmel hallgatta a misét, szinte hallatszott, ahogy a lelke eresztékei recsegnek és ropognak, nem volt dühös, nem kiabált, csak ütött, nem szo-

morúan, hanem egyenesen vigasztalanul, valahol mélyen nagyon is jól tudta, hogy minden hiába, akin nem múlik, abból nem lehet kiverni, és Hans sem szaladt el, nem sírt, nem ütött vissza, engedelmesen meggörnyedt, belátta, hogy valami baj van vele, és nem volt biztos benne, hogy nem tehet róla, egy idő után összenövünk a sorsunkkal, majdnem felnevettem, amikor Hans megismételte ezt a mondatot, majdnem elkezdtem magyarázni, milyen időbeli különbség tátong a teremtés és Jézus születése között, nem beszélve arról, mennyire volt Jézus rendes ember, ahogy én látom, semennyire, egy rendes ember nem mondja, hogy boldogok, akik sírnak, vagy hogy az vesse rá az első követ, aki büntelen közületek, egy rendes ember nem ront be a templomba, hogy korbáccsal essen a kufárokra, ellenkezőleg, a rendes emberek ott árulnak azok között a kufárok között, akiket Jézus elüldözött Isten házából, de szerencsére visszatartottam magam, ott, a Holdtej-tisztáson, szerelmünk legszebb zugában, arisztokrata gőgnek tűnhetett volna ez a magyarázat, és szinte biztos vagyok benne, hogy Hans úgymint értette, nélkülem, az én deákos okoskodásom nélkül is, neki nem kellett elmagyarázni, őt csak megsebezni lehetett.

Ő tizenhat éves volt, én egy évvel fiatalabb, amikor eljött a pillanat, a szerelem tényleg olyan, mint

a pacsirta, akárhol vagy, hallod a szárnya csapkodását, ha itt az ideje, Hans egész nap szótlan volt, amúgy apjának szöges ellentéte, víg kedélyű, jó humorú, nagyokat nevető fiú, akin hirtelen vett erőt a szomorúság, vagy inkább hirtelen öntötte el, végigömlött rajta, mint a genny, szlávok zöld szeme váratlanul elmélyült, s azontúl nem lehetett szavát venni, csak hallgatott és hallgatott, olykor úgy lovagoltunk vissza az istállóhoz, mint egy kétszemélyes gyászmenet, olykor pedig az instrukciók között tört rá a roham, lefelé a sarkokat, Katerina, a hátat egyenesen tartani, Katerina, ez is érdekes, ő sohasem szólított kisaszszonynak, és nem azért, mintha nem akarta volna elismerni a közöttünk levő rangbeli különbséget, hanem egyszerűen azért, mert számára kezdetől *valaki* voltam, egy személy, nem egy státus, az utasításokat sorolta hát, és egyik pillanatról a másikra elhallgatott, a mondat közepén akár, akkoriban azt hittem, a nevelő célzatú verések következménye ez, melyeket az apjától kap, azok hatnak rá így, azok szabdalják fel az életét, jóval később derült ki, mekkorát tévedtem, kezdetben próbálkoztam, megpróbáltam szóra bírni, később azonban rájöttem, minden hiába, sőt, ártalmas a jóindulatom, mert kiszakítja abból a némaságból, melyre feltétlenül szüksége van, és *akkor* van szüksége rá, nem máskor, a szerelem viszont úgy tudja elren-

dezni maga körül a dolgokat, hogy békén hagyják, amikor berepül, bővérű nyári nap volt, augusztus közepe, amikor kilovagoltunk, és szokatlanul messzire mentünk, később jöttem rá, hogy valahol a Holdtej-tisztás közelében lehettünk, Hans régen felfedezte és megszerette már, lazán a kezét, Katerina, ne feszüljön a csukló, mondogatta olykor, és közben lovagoltunk, a hatalmas bükkfák sötét árnyékot vontak körénk, órák telhettek el a tanítással, de érződött valami feszültség a levegőben, és ahogy Villám baktatott velem, rájöttem, hogy a feszültség Hansból árad, érdekes volt, mert el lehetett választani az állapotait, valósággal kerítést lehetett volna ácsolni közéjük, a nyugodt kedélyesség és a tengerfenéki hallgatás közé, ez azonban a kedélyesség mögött húzódott valahol, a kedélyességben is benne lüktetett, hallgattam, de vártam, mi fog történni, mert valahogy megéreztem, hogy történni fog valami, és történt is, akkor már visszafelé lovagoltunk, ahogy a fák közül kiértünk, látszott, vihar közeledik, bár hogy mikor tör ki, azt a felhők gomolygásából megállapítani nem lehetett, és én egészen váratlanul leejtettem a lovaglóstoromat, Hans leugrott, felvette, és láttam a szemén, hogy örül ennek az apró balesetnek, tudtam, most lesz az, amire egész nap vártam, felvette, kértelek, hogy figyelj oda, mondta, és a tegezéssel jelezte, átlépett egy határt,

az egyéniségét ismerve pedig tisztában voltam vele, hogy ezzel több határt is átlépett, és nem tévedtem, a következő pillanatban mellém ugrott a nyeregbe, és átölelte a derekam, gyönyörű lipicai szürke ménjének, Alkonynak intett, jöjjön csak egyedül tovább, én belevágtam a sarkantyúmat a Villám vékonyába, az arabs telivér kilőtt valósággal, száguldottunk várunk felé, karja a derekamon, éreztem lovaglónadrágját feszülni, a karja maga volt a szerelem, azt se bántam volna, ha a vihar felkap és elvisz, ki a világból, és csupán akkor fogtam vissza Villámot, amikor már a legtávolabbi torony is látszott.

Az apja mégis megérezhetett valamit, és ezt mindenesetre a javára kell írnom, zárt mogorvaságán mégiscsak lehettek nyílások, sebek, érzékenységek, Hans másnap dupla adag verést kapott, de ez annyira sem érdekelte, mint az addigiak, most már nem magáért szenvedett, hanem a szerelemért, az ilyen szenvedésnek pedig pokoli ereje van, ráadásul viszonzott szerelemért, mely még paradicsomi is, úgyhogy kedden és szombaton a Villámon lovagoltunk mindketten, karja egyre szorosabban fonódott körém, már nagyon vágytam, hogy szembefordulhassak vele, és amikor három hét múlva a tarkómba csókolt, éreztem, ennél több nem kell, ez minden, amit kaphatok, miközben hol volt még a minden!, és a szerelem örök

törvénye szerint idővel a tűzzel is játszani kezdünk, egyre később és később ült át a lovára, egyre hosszabbak lettek a lovaglőleckék, már atyámék is gyanakodva néztek, csak Odile mosolygott mindentudó bájjal, míg egy alkalommal, amikor éppen a földrajzot magyarázta, azt mondta, bennünk a legmagasabbak a csúcsok, és olykor pas de neige, és ránevettem, mert úgy vártam a beleegyezését, mintha nem tudtam volna, hogy megadja.

Fél éven át kellett várunk, míg atyám valahogy elutazott egy nagy vadászatra, hónapok óta tervezték már, hogy a stüswardeini hegyekbe mennek vadkanra, de valamiért mindig elmaradt, már a Villámmal sem bírtam pedig, nemhogy magammal, repülni viszont nem lehetett, a repüléshez egészen különös keveréke kell a feszültségeknek, úgyhogy ez egyszer még sincs igaza Odile-nak, szerelmes voltam ugyan, annyira szabad azonban nem, hogy egy pillanat alatt kiszálljak az ablakon, vagy tán a félelem volt inkább, igen, a félelem, nem is tudom, miért kerülgetem az igazságot, hiszen a szerelem mindig félelem, is és sebek, midőn egyetlen Diegómat megláttam, a szívem majd kiugrott a helyéről, és ebben a csattanásban szenvedély és rémület villámlott egyszerre, a szerelem téboly, minden megváltozik, legyezővel és eltartott kisujjal nem lehet szerelmesnek lenni, a világ kifordul a sarkából, átalakulnak a vi-

szonyaid, nem tudtam, honnan is tudhattam volna olyan fiatalon, valójában gyermekként, hogy mit érzek, ha tudom, sem vallom be magamnak, hogy félek, de ma már tisztán látom, ma már egyértelmű számomra, hogy féltem, és ez a félelem akadályozott meg a repülésben, pedig hányszor álltam a nyitott ablakban, hányszor fohászkodtam a holdhoz, hagyjon repülni, hányszor határoztam el, hogy nem rimáncodom, csak repülök, ahogy Odile tanácsolta, de sosem sikerült, nem adtam fel könnyen pedig, sokszor egész éjszaka ott álltam, még ugrással is megpróbáltam segíteni a repülésnek, aminek aztán felhorzsolts térddek meg könyökök lettek az egyetlen eredménye, még egy ráolvasást is megtanultam, „égi madár repüljél, Isten reánk ébredjél, szerelemtül szárnyaljál, te meg ördög aludjál”, Márfa tanított meg erre a ráolvasásra, George orosz származású felesége, aki anyám kedvenc komornája volt, és most, mikor megkésve bár, de igazságot próbálok szolgáltatni a szüleimnek, legalább azt a kevés igazságot, amit megérdemelnek, Márfát anyám javára kell írnom, mert amilyen fantáziátlan volt ez a szerencsétlen George, mindig pontos, mindig készséges, de mindig unalmas is egyben, még mielőtt egyáltalán unalmas lehetett volna, már rég mindenkit elöntött az unalom körülötte, a lelke is komornyikká vált, vagy épp ellenkezőleg, azért lehetett

jó komornyik, tulajdonképpen már régen beleköltözött ebbe a szerepbe, bár mi az, hogy „jó”, számomra meg sem közelítette a jó cselédet, a cseléd is ember, előbb ember, mintsem cseléd lenne, milyen ember, személyiség, alak az, akit ilyen megnyugtatóan ketté lehet választani, jó cseléd, de érdektelen ember, ilyen nincs, számomra legalábbis biztosan nincsen, és ehhez a George-hoz atyám ragaszkodott a józan észen is jóval túl, még az ő fantáziátlanságához képest is sok volt ez a George, már ekkor gyanút kellett volna fognom, de egy gyermeknek könnyebb ítélkeznie valaki felett, mintsem megérteni azt, aki felett ítélkezik, pontosabban nincs mivel árnyalnia, nincsenek még tapasztalatai, külön világban él, abban a világban, melyben a fehér egyértelműen fehér, a fekete pedig egyértelműen fekete, a hosszú háborúban találkoztak, atyám szedte össze a csataterőről, ahol jajgatott, mert megsebezte egy francia muskétás, hazahozta, és George csodálatosan ellátta feladatát, minden ragyogott atyám körül, a csizmák, a pajzsok, a kardok, a páncélingek, ez az unalmas ragyogás valósággal bearanyozta atyámat, nem hittem volna, hogy van a világon érdektelen arany, de hát ez éppen az volt, egyszer már nem bírtam tovább, megkérdeztem atyámtól, miért szereti ezt az embert, és atyám előbb meghökken, aztán olyan huncut fény jelent meg a szemé-

ben, amilyent addig sosem láttam, és azt mondta, mert hülyébb, mint én vagyok, ezzel a mondat-
tal kellett volna kezdenem atyám felülvizsgálatát, csakhogy én gyermek voltam, arra gondoltam hát, milyen képmutató, tudja, hogy hülye, mégis tartja, ez az én atyám, ez jutott nekem.

Rend volt egyébként ott is, mint mondtam már, atyámtól sem állt távol a rend, főkapu, várpiac, raktár, lőporház, börtön, kert, valahogy úgy rendezkedett be ő is, amilyen naggyá a várat tette, és amilyen szerkezetűvé, ennek is gyanút kellett volna keltenie bennem, aki ilyen naggyá tud varázsolni egy várat, mely évszázadokon keresztül a sors csapásai között sínylődött, az mégsem lehetett olyan fantáziátlan, amilyennek én sejtettem szégyenletesen hosszú éveig, Krähét valósággal rablóvárként könyvelték el, már-már lemondtak arról, hogy valaha komolyan vehető ura lehet, amikor jött atyám, az örgróf, és a császárság egyik díszévé tette, a borát messze földön dicsérték, a kertjét mindenki látni szerette volna, Wilhelm bácsi úgy gondját viselte, hogy egy embernek sem viselhette volna jobban, és valóban, az embereket gyűlölte, ahogy egy vasárnap a világ legszelídebb tekintete kíséretében teljesen váratlanul elárulta nekünk, ezen még Odile is meglepődött, képzelni sem lehetett Wilhelm bácsinál kiegyensúlyozottabb embert, olyant, aki inkább a helyén lett vol-

na, aki inkább meg lett volna elégedve a világgal, aki jobban szereti a gladióluszokat, aki több szeretettel fordul a pünkösdi rózsához, a hangja szelíd maradt, a szeméből azonban olyan sötétség csapott ki, hogy szó nélkül elkotródtunk onnan, szóval atyám is szerette a rendet, de amint George esete is mutatja, mulatott is rajta, még ha nem is észrevehetően.

A vadászatra anyám is ment, a stüswardeini kastély úrnője már szívrepesve várta, én is mehettem volna, de én hosszú esztendőök óta nem jártam egyetlen olyan helyre sem, ahol az arisztokrácia találkozott, gyermek voltam még, amikor minden tiltakozásom ellenére magukkal vittek a lifsteini udvarházba, atyám nagyobbik fivérének, von Purtzenwald grófnak a birtokára, derék nagybátyám éppen az ötvenet töltötte, és helyénvalónak találta, hogy kiterjedt familiájának apraját-nagyját meghívja magához ezzel az alkalommal, és nem kevésbé találta helyénvalónak, hogy ott egy szerencsétlennek megparancsolja, igyon pezsgőt, majd jókedve a tetőpontjára hágván spanyol dohánnyal teli szelencéjének tartalmát egy nagy pohárba öntse, és azt megitassa a nyomorulttal, hadd lássa, mi történik, és hamarosan ki is derült, mi történik, a szegény embernek felszökött a láza, és kétszer huszonnégy óra alatt a kárhozat kínjai közepette kiszenvedett, engem mélységesen felhábo-

rított az egész, mert az a sorsverte férfiú meghalt, a társaság viszont elborzadt ugyan a kegyetlen tréfától, de csak úgy, mintha a halottat megintenné, hogy igazán nem illik ilyesmit csinálni egy előkelő társaságban, és amikor az indulattól vörösen remegve odaálltam a nagybátyám elé, előbb nevetéssel próbálta elütni az egészet, amikor pedig látta, hogy engem ez egy csöppet sem nevetet meg, lehervadt arcáról a mosoly, és mindössze annyit tudott mondani: felvette az utolsó kenetet, igaz bűnbánatot mutatott, és amikor én kiabálni, valósággal rikácsolni kezdtem, hogy ez igazán szép tőle, de nagybátyámhoz semmi köze a világon, ez nem az ő bűnbánata, hanem a halotté, akkor megismételte: felvette az utolsó kenetet, igaz bűnbánatot mutatott, és akkor én pro primo megértettem, hogy ezeknek beszélhet az ember, számukra egy haláleset éppen olyan multság, mint a lovaglás vagy a vadászat, pro secundo megesküdtem, hogy soha többé a szüleimmel sehová nem megyek, és ezt azonnal a tudomásukra is hoztam, elhűlt anyám és még elhűltebb atyám tudomására, akinek az arcán látszott, hogy ez a kis baleset szerinte is jót tett a már-már lankadozó társaságnak, és hogy én viszont tönkretettem a világ legjobb multságát.

Érdekes egyébként, mennyire másként viszonyul az ember a rossz tréfához, akár a halálhoz is,

attól függően, hogy ki követi el, ki okozza, emlékszem, és hát nincs más hátra, mint szégyenkezni emiatt, ugyanakkor még most, annyi év és életem legiszonyúbb szerelme után is büszke vagyok arra, amit Diegóm mesélt talán legforróbb éjszákánkon, az ölelések szüneteiben, ó, mennyire kellett volna sejtenem, hogy ez a vég, hogy innen már csak zuhanni lehet, de az ember nem sejtí, azért *ember*, nem havas szikla, mert beleéli magát, másként mi is lenne a szerelem, mint a folyamatos figyelés, hogy mikor hagy el, miközben a rettegés mégis ott ég a csontjaidban, azért tárod oda az öled, döfjön és döfjön, addig szeret, amíg keményebb a keménynél, ez is a szerelem gyönyörű borzalmi közé tartozik, hogy olyan kemény a menny, hogy keményebb már nem is lehetne, elmesélte, hogy vándorlásai idején még szülőházájában részt vett egy király elleni összeesküvésben, és Castellor ura, a rideg Luna gróf gögösen meghívta a várába, s a csendes megbeszélés után a fegyverteremben az egyik úr, Manrico gróf dicsekedni kezdett a kardjával, micsoda fegyver ez, nincs az a páncél, melyen át ne hatolna, nincs az a sisak, melyet be ne szakítana, míg Diegóm fel nem dühödött, istenem!, mily gyönyörűen parázslott kígyózöld szeme olyankor!, és táncmesteri udvariasságával el nem kérte a kardot, suhintott vele néhányat, aztán hirtelen Manrico grófba dőfte,

ki a csodálkozástól kikerekedett szemmel lehelt ki a lelkét, Diegóm pedig meghajolt a dermedt urak előtt, ugyan jó kard ez, mondta dühében és örömében keskeny szája minden élével, aztán távozott.

IV.

Mégsem tudok írni ma róla.

Nem, ma még Hansról kell írnom, illetve arról, hogy atyám végre elment otthonról, anyám ilyenkor napokig a szobájában ült, oda kérette a reggelit és Márfát, akkoriban, gyermekkorom dühödt korszakában, vagy nevezzem inkább csalódottnak, akkoriban, amikor még azt hittem, én vagyok a legszerencsétlenebb a földön, mert csak nekem adott ilyen lehetetlen szülőket az Isten, akkoriban tehát azt hittem, tönkreteszi ezt a szerencsétlen asszonyt, mint mondtam, Márfa Oroszországból származott, egy hatalmas barbár birodalom minden megfejthetetlenségét hordozta az arcán, az alakjában, tejfehér, sima bőre volt még negyvenéves korában is, amennyi akkor lehetett, amikor én Hansszal kívántam megélni a szerelmet, pontosabban azt a valamit, amit tizenöt esztendőm minden elkeseredett szenvedélyével szerelemnek hittem, istenem, mennyire megvetjük az első szerelmet, miután találkozunk az igazival, ahelyett, hogy a különféle fejedelmi fondorlatokról írnának traktátusokat, az olasz vagy akármilyen tudósok a szerelemnek kéne hogy szenteljék idejüket,

jóval több jelenségnek megtalálnák a nyitját, jóval többet megtudnának az emberről, és jóval több hasznot hajtanának az emberiségnek, bár ki tudja, talán csak az derülne ki, hogy nem lehet tudni semmit biztosan, Márfa bőre és tengerszürke szeme a legegységesebb bizonyítékot szolgáltatva arra, hogy az időt belül éljük meg, a saját törvényeink, a lelkünk saját törvényei szerint, és ennek semmi köze nincs semmiféle időmérő műszerhez, amely úgy tesz, mintha mindenki egyazon idő szabályainak engedelmeskedne, és mindenkiel ugyanúgy telne az idő, egyszer a bundenfalzi választófejedelem pompás kastélyában láttam egy elmés kis szerkezetet, imádott nagynéném, Jadwiga Komorowska hívott meg oda, aki a választófejedelem nejeként szinte parancsolt, amikor arra kérte anyámat, évi rendes február eleji bálján mutatná be a lányát, és noha anyám mindössze az unokahúga volt, ezt a kérést semmi szín alatt sem tagadhatta meg, tizenhat éves voltam akkor, egy évvel azelőtt még Hans után sóhajtoztam, aztán pedig Hanszal együtt, ott azonban, a bundenfalzi bálon, teljesen el kellett rejtenem ezt a magamat, három láda maskaraköntössel érkeztünk oda rémült szüleimmel együtt, kik tisztában lévén lényemmel, melyet ők finoman szólva különösnek tartottak, előre ájuldoztak, vajon hogy hozok rájuk szégyent, és mi tagadás, bennem is motozott

valami feszültség, nem mindig könnyű különösnek lenni, a sok kérdő, furcsálkodó tekintet iszonyú súllyal nehezedik az emberre, és olykor nagyot roppansz alattuk, úgy érkeztem oda, mintha én magam is kételkedve figyelném ezt a tizenhat esztendő teremtést, aki soha semmit úgy nem csinált, ahogy illik, ahogy mindenki más csinálja, és vajon egy álarcos mulatságon mit nem fog úgy tenni, ahogy mindenki más tenne, Komorowska grófnő azonban rögtön átlátott rajtam: mondja, kedves húgom, miért csak most mutatod be ezt a cárovnyicát, kérdezte, és én rögtön értettem, mit jelent ez a különös, lágyan dallamos szó, és egy szempillantás alatt megszerettem a grófnőt, és most már tisztán láttam azt is, látszólagos keménységét mindössze azért vetette be, hogy biztos lehessen benne, a szüleim elvisznek oda, ám velük nem is törődött azontúl, megragadta a kezemet, mint amikor a fuldokló ragadja meg a váratlanul feléje nyújtott kezét, és maga után húzotta, a folyosókon fáklyák lángoltak, olykor kísértetek jelentek meg fáklyákkal a kezükben, de mi csak mentünk és mentünk, míg végre benyitott egy szobába, fogalmam sem volt, hová kerültem, körös-körül semmi, csak a rémisztően izgató falak, előttünk pedig egy fura szerkezet, alul téglalap, felül háromszög, a háromszög alapjának közepén hatalmas aranygomb, azon függ valami, ami

jobbra-balra leng, a téglalapban számok egy kör peremén, két hosszú valami a körben, az egyik, a hosszabb éppen a hatoson, a rövidebb meg a nyolcason áll, húsz perc múlva hat, mondja a grófnő, és látván, hogy nem értem, mond még valamit, ez a valami méri az időt, nemsokára hat óra lesz, állunk-állunk a csupasz szobában az arany-szín tárgy előtt, darabolni lehetne a csendet, aztán egyszerre tör ki belőlünk a nevetés, de olyan elemi erővel, hogy még a tárgy is belerázkódik, és akkor már tudom, hogy anyám nagynénje is cárovnyica.

Mikor véget ért a csönd, Jadwiga kinyújtotta a karját, és szelíden, de határozottan megragadta a kezemet, és én megrémültem, hát mégsem cárovnyica, mégis tart egy szónoklatot a kettőnk közötti lelki kapcsolatról, és már fel is voltam készülve a csalódásra, szüleimnek hála csalódásban nagyon sokra vittem, ám anyám nagynénje nem tartott szónoklatot, egy szót sem szólt, csak belém nézett, nem tudom másként mondani, rám tekintett, egy pillanatig fürkészett, aztán bólintott, és elengedte a kezemet, és meg mernék esküdni, hogy abban a pillanatban még egykori szerelmem nevét is meg tudta volna mondani, istenem, milyen *egykorinak* tűnt az a szerelem, mely három hónappal azelőtt még maga volt a gyönyörű, verejtékes valóság, forró pázsit a Holdtej-tisztáson, akkor azonban, ott, Bundenfalzban nem lehe-

tett esküdözni, mert hirtelen iszonytató vidámság hangjai hatoltak a fülünkbe, disznók előtti győzelem zsivaja, egyszerre rántottuk fel az ajtót, egyszerre rohantunk különféle folyosókon át, melyeket Jadwiga ismert, és tudta, hová vezetnek, én nem ismertem, de egyszer sem szaladtam másfelé, és amikor odaértünk a kastély legnagyobb termébe, rémisztő látvány tárult elénk, a vendégsereg egy kétes alakot állt körül, valamilyen *chevalier*-t, Zeingalt vagy mi volt a neve, nem akartam megjegyezni, a kislányét azonban nagyon is megjegyeztem, Katharina Blumnak hívták a szerencsétlen teremtet, a jószágigazgató nyolcéves kislányát, akit ez a világot járt és nyilván sok nőt megtiport férfi csipkedett, és nem hagyott szabadulni, sőt, minden romlottságával és aljasságával fel-felröhögött olykor, amikor a csöppség felsikoltott fájdalomában, már a vér serkent ki a gazember mocskos körme alatt, ahogy a leányka gömbölyű arcán belecípített a bőrbe, a vendégek meg természetesen ezzel a vadállattal tartottak, röhögtek ők is, annyira reméltem, hogy anyám és atyám nincs ott, miközben persze tudtam, hogy igenis ott vannak, ott hahotáznak ők is a többiekkel együtt, és hirtelen meg is pillantottam anyám gyáva tekintetét, rémulten nézett rám, atyám még nem vett észre, ám egy csípéssel később már igen, részben parancsoló, részben könyörgő tekintet ve-

tett rám, a választófejedelem vezette a mulatságot, Zeingalt mintha csak őt figyelte volna, s ha megkapta az engedélyt, ismételten nagyot csípett a vérző, angyali arcba, közbük akartam rontani, de Jadwiga megelőzött, nem tudom, honnan szedte a lovaglóstort, de mikor észrevettem, már ott lobogott a kezében, és indulatának minden erejével, lángoló arccal, akár egy amazon, de félelmetesen hang nélkül nagyot lendített rajta, és teljes erőből végigvágott előbb férje, aztán a lovag arcán, a vendégek dermedten hörögtek, sikoltoztak, a gyengédebb lelkek, kik előbb még kedvtelve figyelték egy gyermek kínlódását, el is ájultak ennyi durvaság láttán, emlékszem, arra gondoltam, akad, aki a kufárokat korbácsoló Jézus láttán is a fejét ingatná vagy szörnyülködne, a választófejedelem arcához kapott, és midőn keze megérezte a vért, lobot vetett a tekintete, ám Jadwiga vulkáni tűzéhez képest az övé csupán egy kandallóé lehetett, Zeingalt felnyögött, aztán motyogott valamit, végül pedig zavartan távozott a kastély aljas urával egy időben, de másfelé.

Jadwigával együtt odarohantam Katharinához, nyilván az is növelte részvételemet irányában, hogy ugyanaz volt a neve, mint az enyém, ruhámból tépést készítettem neki, az arcára tapasztottam, közben Jadwiga csitítgatta és babusgatta, az angyali teremtés pedig már nem sírt, már nem is köny-

nyezett, földöntúli ragyogás töltötte be a lényét, a mindent megbocsátás ragyogása, tudtam, hogy ez az a fény, melyben nekem soha nem lesz részem, miután illendően megköszönte segítségünket, elbúcsúzott tőlünk, Jadwiga egyetlen intésére a vendégek is oszlani kezdtek, anyám és atyám is távozni készültek, az inasok már hozták a ládáinkat, a ház páratlan asszonya a fejemre tette a kezét, ott nyugtatta kis ideig, aztán elbocsátott, a hintóban mindannyian hallgattunk, egyetlen szót sem szóltunk hazáig, én végig a szüleimnek háttal térdeltem, és kinéztem az ablakon, anyám egyetlen alkalommal próbálta megrángatni a karomat, hogy szembe kényszerítsen, de olyan szenvedéllyel fordultam hátra, hogy többször nem próbálkozott, és amikor a schoeblingeni réten száguldott velünk a hintó, a hold éppen akkor sütött a legszebben, és váratlanul egy angyal szállt el a táj fölött, mintha a holdat szelné ketté, először arra gondoltam, vajon az a különös szerkezet most mennyit mutat, hány óra lehet, másodszer pedig arra, hogy nem lehetünk messze Bundenfalztól, és másnap, egy részben gyönyörű, részben viszont gyötrelmes vendégeskedés és egy borzalmas utazás másnapján nyugtalan voltam, még Odile-t is kedvetlenül hallgattam, harmadnap ugyanígy, és még napokig, míg egy este meg nem érkezett Jadwiga levele, melyben a rá jellemző szűkszavú

melegséggel közölte, Katharina Blum még aznap éjjel belehalt a megaláztatásba, másnap délben temették, a választófejedelem egész csinos összeget ajánlott fel a szülőknek, akik semmivel sem érdekelték ki, hogy ilyen gyönyörű gyermekük legyen, ma sem tudom, miért sírtam, kit sirattam voltaképpen, Jadwigát-e vagy Katharinát, de még nem sejtettem, hogy lesz még miért sírnom, és akkor sem lesz segítség.

A halál azonban nagy tanulság volt, mint minden nagy tapasztalat, mint korábban az ifjúkori, később a felnőtt szerelem, teljesen átalakította az életemet, megértettem, hogy az angyalok is meghalnak, nincs helyük közöttünk itt a földön, van a szépségnek egy sebezhetőségi foka, mely nem fér be a halandók aljas vagy kicsinyes játszmáiba, csakhogy akkor még azt képzeltem, mit is képzelhettem volna tizenhat évesen, hogy én kivétel vagyok, még úgy ítélkeztem, hogy magamat nem soroltam az elítélendőkhöz, és később, Diegómmal való örvénylő szerelmem és pusztító szakításunk után jöttem rá csupán, hogy ítélkezni itt, a földön sehogy másként nem szabad, egyedül úgy, hogy magunkat is oda soroljuk a vádlottak közé, ez nem egy átlagos tárgyalóterem, ahol a bíró nyugodtan hazasétál, és elszívja megérdemelt tajtékipipáját, a hóhér pedig nyugodtan levágja az elítélt fejét, suhan a bárd, repül a bűnös

fej, a puszta tény, hogy nem haltam meg korán, mint Katharina, akit az a Zeingalt nevű szörnyeteg agyongyötört, vádol engem, hiszen kit lehet agyongyötörni, ha nem azt, aki nem közénk való, és ki gyötri agyon, ha nem az, aki nagyon is közénk való, mert az a gyermek csakugyan ártatlan volt, nem ismerte a bűnt, *semmilyen formájában* nem ismerte, nem élvezett férfiak alatt vonagolva, ő csak áldozat volt, semmi más, míg én résztvevő, ó, nagyon is részt vettem mindenben, ami történt velem, és akár büszke vagyok arra, ami történt, akár szégyellem, tudom már, hogy a dolgok nagyon is összekeverednek, nem lehet vonalat húzni, ide a dicséretes, amoda meg a szégyenletes tények álljanak, hangsúlyok persze vannak, az egyik inkább ilyen, a másik inkább olyan, de hát én hol lennék, ha fekete-fehér lenne minden, sehol, Katharina viszont valóban csak fehér, mert nem élte túl azt a láthatatlan és egyértelműen nem betájolható időhatárt, amikor az embernek már nincs joga fekete-fehérben gondolkodni, nekem sem lett volna jogom, csak ostoba gőgöm hitette el velem, hogy jogom volna ehhez, meg az az állandósult megvetés, mellyel a szüleimet sújtottam, és amelybe teljesen belesüppedtem, holott még figyelmeztetések is akadtak, emlékszem, mennyire meglepődtem, amikor Odile megvédte őket, noha ez nem jó szó, Odile nem támogatót és

nem védett semmit és senkit, Odile *viszonyult*, és most, amikor a mondatokkal rendet vélek rakni az életemben, holott tulajdonképpen már életem sincsen, most jövök rá, hogy ez a humor értelme, célja, szándéka, lényege, semmi más, viszonyulni ítékezés helyett, kívül maradni, miközben belül vagy és nem is lehetsz máshol, az erdőben sétáltunk akkor is, és én kifakadtam, atyám elkergette Márfát anyám mellől, pusztulj innen, orosz boszorkány, kiabálta rémülten, anyám hallgatott, engem meg mindkét dolog felháborított, káromtam indulatomban, hogy tud valaki ilyen lenni, mint egy közönséges lovászfű, és hogy tud valaki így hallgatni, mintha néma volna, à quoi bon, mondta Odile, mindenre tudni egy comparaisont, és nem állt meg itt, à quoi bon, folytatta, mindenki commun, még a tegnapi amour is, és akkor elszégyelltem magam, arra gondoltam, Hans nem egy akármilyen lovászfű, de hát hogyan választhattam volna szét benne a lovászfűt attól a királyfitól, aki a Holdtej-tisztáson volt a számomra, semmi módon nem védhettem meg magam magam előtt, mert Odile már tova is szökölt, elnyelte az erdő, engem pedig a szégyen, ez a szégyen azonban nem tartott soká, és főleg nem áztatta fel a lelkem, pillanatnyi röstelkedés volt csupán, mint amikor egy gyermeket megszid a felnőtt, nem vezetett sehová, legközelebb ugyanúgy ká-

rogtam, és addigra már Odile nagyvonalú raccsolását is elveszítettem.

Mint már említettem, ifjúkorom nagy pestisében szenvedett ki, Márfa minden jóindulatú ügyködése ellenére elvitte az Isten, akiben akkor nem tudtam hinni, csak ráztam az öklöm az üres ég felé, miért, miért, miért, dübögött bennem, de nem is elég ez a *dübögött*, hasított, tépett, szertemarcangolt, mikor az ember végre megismer valakit, aki nemcsak különleges, hanem ott is él mellette, és nemcsak ott él mellette, hanem beszélgetni, sőt, hallgatni is tud vele, mert ugyanabban az őrült szeretetben hallgatnak, miért kell Isten ilyenkor közbelépjen, és elvigye az egyetlen reményét, egyik napról a másikra daganatok jelentek meg a nyakán és a hónalján, és még más, titkosabb tájakon is, mert életének utolsó éjszakáján nem érdekelték már a tiltások, az életem sem érdekelt, talán azt reméltem, a szeretet áldozatos fellobbanása megőrizheti ezen a parton, a betegszobájába rohantam, Márfát egyetlen pillantásommal elhallgattattam, az utolsó kenetre érkező szüleim sem mertek megszólalni, akkor már olyan iszonyatos fájdalmai voltak, hogy kétszer is ki akart ugrani az ablakon, *la mort est un oiseau énorme*, lihegte, forró volt, mint a kemence, és vért köpött, *maintenant, je sais c'est l'infini*, és elsírta magát, ó, ha legalább ez nem történt volna, Márfa kinézett

a semmibe, gondolom, a büntudat is emészthette, minden izzasztó, lázcsillapító és tisztító teája csődöt mondott, benedekfű, kakukkfű, feketebodza-virág, borsmenta egytől egyig kevésnek bizonyult, tudtam, hogy nem Márfa a hibás, mégsem tudtam nem haragudni rá, és nem értettem, miért nem veti be ráolvasásai egyikét, a javasasszony azonban mindig nemet intett, ahányszor csak erre kértem vagy egyáltalán megkérdeztem, miért is nem akar elmondani egyet, amikor számtalan ilyent tud, nem szólt semmit, csak határozottan nemet intett, az utolsó kenetet meg Pater Brouillard adta fel, ki is tehetne volna más, még a halálba is az unalmasak kísérik, gondoltam, de már csak legyintettem, a szüleimmel együtt ott álltunk az ágy körül, ők imádkoztak, én összeszorított szájjal sírtam befelé, és akkor Odile hirtelen felült az ágyban, nem is tudom, milyen földöntúli erő emelte meg annyira, körülnézett, kétségbeesetten keresett valakit, közel léptem, sejtettem, hogy ez kizárólag én lehetek, könnyben ázó szeme felcsillant, amikor megtalált, Katerina, mondta, az élet szép, mert eljön a halál, mondta ezt már a láz hullámain vergődve is, de nem hittem neki, most azonban nem volt idő kételkedésre, mert Odile ellökte Brouillard-t, hátrahanyatlott, és kilehelte a lelkét, és arca körül abban a pillanatban a belenyugvás gyönyörű aurája kezdett lebegni, fénylett egész éjszaka, fény-

lett, amikor koporsóba tették, és fénylett aztán a koporsó is, amíg én láttam, mert a temetésre már minden rimánkodásom és toporzékolásom ellenére sem engedtek el, a halottas ágyat kiharcoltam magamnak, ennél többet azonban nem tehettem, az én lányom vagy, és élned kell!, kiáltotta szenvedélyesen anyám, és ez is egy alkalom lett volna arra, hogy megértsem.

Én azonban még nem voltam felkészülve a megértésre, és ahogy telik az idő, szinte azt kezdem hinni, a megértés a tanácstalansággal jár együtt, fiatalon meg minden vagy, csak éppen tanácstalan nem, ahhoz el kell telnie egy kevés időnek, hogy megértsd, hány ezer árnyalat vesz körül minden dolgot, eseményt, jelenséget, folyamatot és persze embert, hogy ami szép, az sem mentes ezek-től az árnyalatoktól, sőt, mintha a szépség csak vonzaná őket, nincs szépség bizonyos fokú rejtelmesség nélkül, és nincs semmi rejtelmesebb annál, hogy valami látható, tapintható, élvezhető, de sehogy sem érthető meg, a szépség az a valami, ami kétségkívül *létezik* és hat, mi az, hogy hat?, ami megváltoztathatja az ember életét, ami úgy robban be a sorsunkba, mint maga a végzet, úgy vág ki a közömbösség vizéből, mint valami fehér bálna, várod is, hogy felbukkanjon, meg rettegsz is tőle, mint attól a Morquan nevű bálnától, aki mint hallom, Japán partjai körül szokott cirkálni, és a fújása fehér kereszt alakját ölti magára, de az is nyilvánvaló, hogy a pusztá leírás nem mond el mindent, mi több, valójában semmit nem mond,

a bálna nem ott van valahogy, ahol a dudorokat, a púpokat és más ilyen jellemzőket látjuk, és meggyőződésem, hogy ez a fehér kereszt alakú fűjás is a mesék birodalmába tartozik, de hát mire valóók lennének a mesék, ha nem arra, hogy az ember megközelítsen valamit, amit sehogy sem ért és nem is érthet, úgyhogy ez a fehér kereszt igazabb az igaznál, mert valami olyasmit mond el, ami másként nem mondható, és mindennél pontosabban mondja, hogy a szépség kegyetlen, a szépség nem törődik semmivel, csak magával, és mi más a szerelem, mint két olyan ember találkozása, akik rögtön, az első pillanatban egymásra találtak, szépnek találták a másikat, és nem törődnek semmivel, csupán ezzel az érzéssel, ezzel a szenvedéllyel, mely mint minden szenvedély, úgy elég magának, hogy végül saját maga sem elég neki, míg végül magára nem omlasztja azt a világot, melyet ő maga felépített.

És már csak azért sem lehetett több hajlandóság bennem a megértésre, mert az Odile halálát követő percben Pater Brouillard szónokolni kezdett, először nem is jutott el az agyamig, hogy mi történik, a fájdalom teljesen maga alá tepert, és milyen önző is az ember, azonnal magamra gondoltam, mi lesz velem nélküle, nevetése, franciasága, raccsolása, bölcsessége, szabadsága nélkül, időbe telt, míg meghallottam a kellemetlen baritont, ép-

pen az adatokat sorolta, hányan haltak meg a kastélyunk körül, „Mähnedorfban több mint negyvenen hetente eddig”, nézett rám szigorúan, hogy ezzel is indokolja szüleim megingathatatlan döntését, „és senki nálam jobban nem sajnálja őket, és Odile Rouge-Gorge-ot még talán náluk is jobban, bár Isten színe előtt nincs különbség közöttünk”, és én felnevettem, eddig valahogy nem tudatosult bennem, hogy még a neve is egy madaré volt, a szüleim megrökönyödve kapták fel a fejüket, Brouillard szemrehányóan megállt beszéd közben, én meg odakiáltottam neki: álszentségből még sosem fontak kerítést!, nem tudom, miért éppen ez jutott eszembe, anyám feje visszabukott a mellére, atyám bajuszát mintha megcibálta volna valaki, Márfa szemének tüze egybeolvadt Odile aurájával, én meg kirohantam abból a borzalmas teremből, ahol először veszítettem el valakit, akit nagyon szerettem.

A veszítésekbe belejöttem aztán, mert nemsokára Hansot kellett elveszítenem, előbb azonban beleszerettem, és odaadtam neki magam, ez fél évvel Odile halála előtt történt, a pestisről még csak nem is hallottunk, nemhogy megsejthettük volna, hogy milyen változást hoz az életünkbe, gondolom, a kíváncsiság és a szenvedély egyszerre vonzott, rángatott felé, mert azon az éjszakán, amikor atyám végre elutazott, megvártam, amíg az

utolsó patadobogás is elhal, és már csak a fülemben dübörög valami, amit nem értek, és egy fáklyával jelt adtam mesebeli lovászfíúmnak, aki már remegve várt a fáklyalobogásra, bár sejtette, hogy nemsokára kettélobogja az eget, hiszen ő nyergelte fel a lovakat, melyekkel atyám és kísérete ellovagolt a nagy vadászatra, melyen a főurat, kiváló hadvezért, sőt, mint később fél füllel hallottam, költőt megölte egy vadkan, bár azt is rebesgették, és atyám szemében is láttam, ez az igazság, hogy egy puska végzett vele, csak a vadkanra fogták, az ember ritkán tud tisztán élni, tisztán szeretni, tisztán tévedni, tisztán bűnözni, mindig szüksége van valamire, Istenre, vallásra, királyra, fejedelemre, szerelemre, hogy nyugodt lelkiismerettel végezze a dolgát, vagyis az életét, mert annyira átadjuk magunkat a jelszavaknak, hogy végül a jelszavak lesznek az életünk, a becsületesség a becsületünk, a tartás a tisztaságunk, az elvek a szerelmünk, akkor azonban még túlságosan naiv voltam, naiv és fiatal, tapasztalatlanságom minden hévével tapasztalatot szerettem volna, valósággal meg voltam sértve, hogy nekem még nem adatott, és eszembe sem jutott, hogy azon töprengjek, vajon minden velem egykorú lánynak van-e már, az ember önző olyankor, önző és ostoba, szomjazott reá a testem, Hansra szomjazott, nem is ismertem más szóba jöhető férfit, csak a dölyfös

és darabos parasztleányeket, kiknek még az alázatát is sértőnek éreztem, és Hans már sok testet nyújtott nekem, ahányszor csak hazafelé lovagoltunk, a Villám nyergében úgy magához szorított, hogy fájt valósággal, édes ölet éreztem, keménységét szerettem és akartam, örültem a fájdalomnak, pedig Márfa idejében figyelmeztetett, éles zöld szemével mindent látott, az igazságot is, és egy este, midőn leugrottam a lóról, valahonnan ott termett a szobámban, és azt mondta, nem minden fájdalom egyforma, kisasszonyka, egyedül ő szólított így, mindenki más Katerina kisasszonynak, vagy mint Odile, Katerinának, és a testrészeink borzalmasan tudnak helyet változtatni, folytatta, és ahogy megjelent, eltűnt, mint a káprázat, én meg ott maradtam egy mondattal, amit nem értettem, és mégis értettem.

De hiába érted, a szenvedés úgyis eljön, és *akkor* értesz meg mindent igazán, kilovagoltunk a Holdtej-tisztásra, Hans nevezte el így, ő már három éve felfedezte, ide menekült az apjától, előbb csak a nagy verések után, mert mint később elmesélte, azt kezdettől megfogadta, hogy a veréseket kibírja, ha addig él is, azt azonban hiába kérdeztem, miért veri az apja, ilyenkor elborult a tekintete, az arca elé pedig függöny hullott valósággal, és elterelte a szót vagy mesélt tovább, de semmiképpen nem *arról*, hanem valami egészen másról, ha

addig él is, folytatta, azt viszont senki nem tilthatta meg, hogy a veréseket követően oda menjen, ahová csak akar, és eleinte céltalanul bolyongott a hatalmas fák között, nem sírt, a fájdalom, mondta, olyan, mint az istentisztelet, nem kell, de muszáj, ez ellentmondásosan hangzott, kissé úgy, mintha szándékosan találta volna ki, azért, hogy engem elvárásoljon, milyen ostoba is az ember, milyen gőgös és önző, mintha minden köröttem forgott volna, mintha egy fiú, akit úgy vernek, akár a konok kutyákat, engem akart volna a mogyorófa pálca ütései között, és bizonyára engem is akart, és mikor ráébredt, hogy nem kíván lehetlent, még nagyobb lendülettel szeretett volna megkapni, de nem szabad a bizalmat félresöpörni, ez is a szüleimhez fűződő szerencsétlen viszony eredménye, Odile-ban hittem csupán, mert benne nem lehetett nem hinni, Hansban ellenben, lám, még akkor sem, amikor szerelmesnek hittem magam, de bántam is én az előkészített mondatokat, én egyszerűen a testét akartam, Odile-tól már megkérdeztem, milyen az, és zokon is vettem, hogy mintha nem akart volna felelni, l'amour, mondta, c'est comme un ajtó, ami hirtelen depliar előtted, és nem tudsz elmozdulni alóla, én felnevettem, a vonatokkal nem volt tisztában, ő meg rögtön ráébredt, hogy tévedett, de nem nevetett, mint máskor szokott volna, hanem elszomorodott, l'amour,

ma petite Catherine, pas de tout nem egyszerű, és ez igazán megrázott, mióta idejött, olyan németesen ejtette a nevemet, hogy még Hans se jobban, most viszont érződött, szándékosan használja a francia formát, és ebből végre megértettem, a szerelem nem játék, ahol a rosszakat felírják, és a jók dicsérettel szaladhatnak haza.

Odile gyakran felírt, ha úgy érezte, szemtelen vagyok, márpedig gyakran érezhette úgy, voltak rossz napjaim, mióta nő lettem, a szó igazi értelmében nő, tehát nem abban, hogy annak születtem, azt mindenki tudhatta, hanem hogy megjött az első vérzésem, és az a titok, amelyre Márfa szintén figyelmeztetett, ha rejtély készüldött, Márfa valahogy mindig megjelent, azon az augusztusi éjjelen hatalmas vörös holló repült az ablakomba, nyugtalan voltam, nem tudtam elaludni, sétálgattam a szobámban, tizennégy éves voltam, és sok mindent nem értettem, ezt viszont végképp nem, mi kényszerít fel az ágyból, ahányszor lefekszem belé, mi űzi a csontjaimat a semmibe, mert a szoba díszlet volt csupán, nem is sétálgattam, rohantam inkább fel-alá, a testem, akár a tűz, de akár a víz is valamiképpen, lángolt, de hullámozott is bennem, nem értettem, lihegtem, izzadtam, fáj mindenütt, a mellem úgy megkeményedett, mint a kő, az ágyékom lobogott, és nem értettem továbbra sem, vártam, hogy értsem, bár-

mi lesz, ezt a hollót tehát úgy fogadtam, mint aki a megoldást hozza magával, nem úgy, mint a halált hírlelő madarat, akiről sokat hallottam, különben is, ez *vörös* holló volt, nem fekete, s vajon az mit hoz?, nem tudom, ám akármit is hoz, itt van, megtelepedett a párkányon, és ahogy ott tollász kodott, észrevettem, hogy a csőrében lóg valami, lám, ha megoldást nem is, *valamit* mégiscsak hozott, vigyázva közeledtem hozzá, de látszott rajta, merész madár, és ami fontosabb, célja van, értem, nekem jött, nem fog elhussanni, óvatosan kinyújtottam a kezem, a szárnya, furcsa teste jól fogadta simogatásomat, ujjaimmal elindultam a csőre felé, és hamarosan már fogtam is a valamit, felemeltem, egy rubin volt, gyönyörű, villódzó drágakő, vonzotta magába a tekintetem, és a következő pillanatban éreztem, nedves a kezem, a rubin kifolyt az ujjaim közül, a vörös holló pedig káromva elrepült, de még fel sem ocsúdhattam, már belém is hasított valami, először nem értettem, ez még a korábbi nem-értésből maradt, gondolkodásra viszont nem jutott időm, ömlött belőlem a hasítás, és bár soha senki nem világosított fel arról, mit kell tenni ilyenkor, egy-egy cselédlányt láttam ugyan vihogva és véresen elsuhanni, de fogalmam sem volt, mitől is, csak azt éreztem egy nem e világi ösztönnel, hogy azért, mert cselédlány, ám ez roppant kevésbé tudás, ez semmi, mégis tudtam,

mit kell tennem, alsószoknyámból letéptem egy darabot, és ahhoz a lüktető hiányhoz tapasztottam, mely számomra valami volt akkor is, amikor nem lüktetett, és megéreztem, hogy most, ebben a pillanatban más ember lettem, új élet kezdődik, új váratlanságokkal.

A rubint másnap reggel Márfa nyakán láttam vörösleni, cinkosan hunyorított.

VI.

Valami ilyen fájdalom volt az is, amikor Hans magáévá tett, mire kiértünk a Holdtej-tisztásra, addigra magunk is úgy nyerítettünk már, mint a lovak, gondos szerelmem mégis lerakta még az elemózsiás kosarat, melyet magával hozott, nehogy éhen haljunk reggelig, csatakos volt mindenem, mint aki a harmatos fűvön hempergett egész álló nap, gyönyörű őszi eleji éjszaka borult a világra, a hold fehérén ömlött, mintha valóban tejet adna, Hans kikötötte Villámot és Alkonyt, aztán félszegen felém indult, én azonban nem vártam, magam is elindultam felé, végül már szaladtunk, rohantunk egymás felé, a lovak nyihogtak, a fák úgy meredtek ki a földből, mint őrt álló vadkanok, agyarrá vágytam, Hans felkapott és magához szorított, éreztem az ölét, melegségét és csatakosságát, a tisztás közepére vitt, nyersen lesimogatta keblemről a muszlinkendőt, csókolgatni kezdte a bimbómat, de türelme persze nem lehetett, szinte éreztem, ahogy keménysége fáj, vártam, nagyon vártam, én is csókolgattam, ahol tudtam, de magamnak is kevés volt, míg végre belém mártotta csodálatos agya-

rát, vagy hát azt, amit addig a pillanatig csodálatosnak véltem, mert abban a pillanatban mintha kettétéptek, kettéhasítottak volna, egész testemben szétáradt a zsibbadás, combom között pedig a vér, rémülten sikítottam, olyan lehettem, mint az a szerencsétlen ember, aki valamilyen ácsmun-ka alkalmával hanyatt esett az udvarház tetejéről, tompa jajgatás, mindenki kirohant az udvarra, én is a csoportosulás felé szaladtam, utat nyitottak, és ijedt szüleim előtt a földön egy szegény nyomorult tátogott, a szemében meg az a rémület, amely tudja, hogy ami következik, az rosszabb a halálnál, hanyatt esett, hanyatt esett, sugdos-
tak mohó részvétellel, most én is úgy néztem volna, ha valaki idegen meglát, ledobtam magamról Hansot, és repülni kezdtem, engem becsaptak, gondoltam magamban, csak persze azt nem tudtam volna megmondani, ugyan ki is csapott volna be, inkább én magamat, de szálltam és szálltam tovább, a mogorva fák most tűknek tűntek, a hold pedig suta cintányérnak, mindent hamisnak éreztem, mit tettek velem, Holdtej, no hiszen, hasítottam az eget, bár tudnám kettéhasítani, gondoltam, és alig vettem észre, hogy mellettem egy vörös madár repül, egy kör, két kör, három kör, és amikor látja, hogy nekem ez sem elég, akkor leszáll a hold peremére, és onnan nézi, hogy repülök tovább.

Nem tudom, mennyit repülhettem, mindenesetre nem keveset, amíg, ahogy szokott, lennebb szállt a fájdalom, és én is vele, megértettem vagy inkább megéreztem, hogy ez a fájdalom az elkövetkezendő gyönyörök záloga, ha ez nincs, azok sincsenek, és hogy az én fájdalomról Hans nem tehet, akárki veszi is el azt, ami most végre elveszett, ugyan-
ezt éreztem volna, és ne feledkezzünk meg erről a szócskáról sem, ez a „végre” is sokat elárul, én akartam elveszteni, hiszen egy lovászfiú semmiképpen sem vehette volna el, ha én nem akarom, hát ne viselkedjem úgy, mintha nem lennék eszemnél, bár persze a szerelem eleve eszeveszett dolog, másként nem is lehet sem érezni, sem vállalni, még magad előtt sem, de akkor legalább a szerelem eszéhez legyek következetes, valahogy engeszteljem ki Hansot, szerencsétlen bizonyára nem érti, mi történhetett, és ha érti, azt akkor sem értheti, miért repültem el, nem beszélve arról, hogy elárultam magam, de hát mi más a szerelem, mint bizonyos titkok lelepleződése, közössé válása, őrlődtem tovább, és ahogy közeledtem a tisztás felé, különös dologra lettem figyelmes, egy farkas szaglászott a tisztáson, a telehold fényében nagyobb-nak tűnt, mint egy átlagos, amilyenek a bundáját atyám hozta haza félelmetes büszkeséggel, noha nem tudhattam pontosan megítélni felülről, leszálltam egy közeli fa ágára, és onnan néztem tovább,

levizelt egy fatörzset, odament az elemózsiához, de éppen csak beledugta az orrát, aztán megállt éppen annak a fának a tövében, melynek az ágán ültem, hatalmas fejét a hold felé fordította, és vonított, vonított, vonított, elkeseredetten, kétségbeesetten, valahogy lázadozva is, mint akit szerelmi bánat gyötör, hajnalodott már, minden tagom elgémberedett, el is bóbiskoltam, mire abbahagyta, Hans pedig nem és nem jött, akárhogy is vártam, Villám és Alkony nyugodtan dobokoltak, nagyon fegyelmezett lovak, gondoltam, még büszke is voltam rájuk, aztán mégiscsak abbahagyta nagy nehezen, és szinte észrevétlenül eltűnt az erdőben, én meg leszálltam a fűre, és Hans már ott is állt mögöttem, hol voltál?, kérdeztem, de csak legyintett, menjünk, mondta kedvetlenül, és elindultunk.

Másnap este mégis sírva kért bocsánatot, nem tudta elviselni, mondta, hogy annyira megbántott, de hát értsem meg, ő csak, ám mielőtt folytathatta volna, szájára tettem a mutatóujjam, elkezdtem körözni az ajkán, másik kezemmel pedig a lágyékát simogattam, meglepődött, láttam a szemén, nem ezt várta tőlem, hanem valami egészen mást, valami igazán nőiest, ha visszagondoltam erre a jelenetre, azon töprengtem, kétszeresen is megsértett, egyrészt miért gondolta, hogy olyan vagyok, mint a nők, másrészt honnan tudhatta, milyenek a nők, valamelyes tapasztalat mégiscsak kell az ilyes-

mihez, hogy hasonlított ő össze bárkivel, ha nem úgy, hogy megélte azokat a bárkiket, és én láttam ugyan néhányszor Anne-nal, George és Márfa gyönyörű és velem egyidős leányával, akiben különös és ihletett módon egyesült apja tartása és anyja boszorkányossága, ott álldogáltak különféle zugokban, de valahogy folyékonyan, ahogy észrevettek, továbbhullámoztak, ám azért elkaptam néhány csókot, sőt, egy ízben olyan lihegést is hallottam, mely a nyögés és a kiáltás között örvénylett, azt viszont semmi módon nem sikerült meglesnem, bárhogy is kukucskáltam a hang irányába, Anne egészen más irányból jelent meg hirtelen, valóban gyönyörű volt ez a lány, rangjához, pontosabban rangtalanságához képest illetlenül, már-már arcátlanul gyönyörű, szlávos hatalmaságát, mert nem lágyság az, ó, dehogy, a szlávok nem lágyság, csak tisztában vannak vele, hogy annyian vannak, és akkora területen kóborolnak, hogy akár lágyság is lehetnek, ezt a lágyságként pácolt önbizalmat tehát démoni módon egészítette ki az angol fegyelmezettség, és a vakítóan fehér bőrből, hajának szőke vízeséséből teljesen váratlanul bukkant elő a mélybarna, sebzett tekintet, mely azonban dacos is volt ugyanakkor, gúnyosan nézett rám ez a cseléd, cselédek cseléd leánya, mintha azt mondaná, hiába leskelődik, kisasszony, és én sírva rohantam Odile-hoz, Odile azonban

szigorúan felírt, már megint differe, Katerina, és látta, hogy vigasztalan vagyok, mégsem kegyelmezett, zord arccal kikérdezett Európa földrajzából, talán azt akarta mondani, hogy a szerelem nem minden, vagy éppenséggel, hogy a szerelemtől óvakodni kell, mert az arcán végig ott maradt valamilyen árny, ma már úgy fogalmaznék: mintha a boldogság madara távolodott volna, és az látszott volna az arcán, akkoriban persze nem voltam ilyen költői, vagy tán ilyen üres, ennyire tele egy csomó hiánnyal, meg akartam kérdezni, milyen árny is az, de meghalt.

Azon az éjszakán, amikor hiába leskelődtem Anne és Hans után, hirtelen csintalan verdesés hallatszott ablakomon, először nem akartam hinni a zörejnek, félálomban hessegettem a hallomást, de az nem hagyta magát, csak verdesett és verdesett tovább, végre felkeltem, leléptem ágyamról, az ablakhoz mentem, Márfa és Anne állt a levegőben, pontosabban ült, mert mintha ültek volna valamin, intettek, tartsak velük, nem értettem, és akkor Márfa egyszerűen kihúzott a szobából, de oly könnyedén, mintha pehelykönnyű volnék, és úgy is éreztem magam, lebegtem, bármire képes voltam, szárnyak és bármi más nélkül, lebegtünk és suhantunk sokáig, de semmi fáradtságot nem éreztem, míg végül valamilyen hegy tetejére értünk, soha nem láttam ezt a vad, fekete or-

mot, nem hittem volna, hogy annyit lebegünk, amíg egy ismeretlen helyen le nem szállunk, de hát mindegy, ez történt, leereszkedtünk, egy tátott szájú barlanghoz vezettek, ott három majom állt őrt, Márfa egyetlen pillantására leengedték dár-dás farkukat, beléptünk, a füstölgő homályban egy alacsony tűzhelyen nagy üstöt kavartak valamifé-le alakok, de éreztem, nem ez a hely lényege, ez csak a díszlet, a kellékek, vártam, míg a szemem megszokja a benti ködöt, aztán elfordítottam a fe-jem, és akkor láttam, miért is hoztak, a terem kö-zepén három boszorkány állt, nem ismertem őket, mikor hajnalban zúgó fejjel hazaértem, nevettem magamon, miért is gondoltam, hogy minden bo-szorkányt ismernem kell, nem volt időm azonban ilyenekkel foglalkozni, Márfa és Anne már beljebb mentek, túl a három banyán, és ott káprázatos, le-omló sugárzásban egy lélek ült, mert nem tudom másként mondani, minek nevezzem, akiből nem látszik semmi más, csupán egy zölden égő szem-pár, Márfa és Anne hozzá vezettek, aztán ösztö-nösen hátrébb léptek, a szempár szemügyre vett, belém nézett, érmóza csíhá, suttogetta tárgyila-gosan, megint nézett egy darabig, már valóság-gal a hátgerincemen éreztem a tekintetét, csíhá inszégúhá, suttogetta megint, csíha inféliz, suttogetta harmadszor, és akkor Márfa és Anne hozzám lé-pett, meghajtották a fejüket, és elvezettek onnan,

kimentünk a barlangból, és visszasuhantunk oda, ahonnan jöttünk, s ami most már olyan különösnek tűnt, földöntúlinak, mint az egész éjszakai kaland, ahogy a párnára hajtottam a fejem, azonnal elaludtam, másnap pedig könyörögni kezdtem Odile-nak, tanítson meg spanyolul, biztosan ismeri ezt a nyelvet, fogalmam sincs, honnan jöttem rá, hogy spanyol szavakat hallottam, felírtam a naplómbe, amit a szempártól hallottam, Odile azonban csak nemet intett, és olyan szomorúság költözött az arcára, amilyent azóta is egyetlen-egyszer láttam csupán, valószínűleg akkor dönthetett úgy, hogy elkapja a pestist.

VII.

Furcsán hangozhat, tudom, de örvénylő syladiai éveimben, Nicolaus fejedelem nejeként, viszont már isteni Diegóm szerelmeként, amikor minden gondolatom nála járt, minden pillanatban rá vágytam, miközben a testemnek fejedelemasszonyként kellett viselkednie, Ioannes gróf, kit úgy gyűlöltem, mint a húsos káposztát, mellyel az ottani nagyurak olyan nagyra voltak, gonosz szívű, elvetemedett asszonyi állatnak nevezett önéletírásában, holott ő volt egy patkány, izgő-mozgó, utánam leselkedő, szimatoló trágya, ki végül Diegómtól is elszakasztott, Ioannes gróf szerint tehát nem voltam méltó fejedelemasszony, nem mondom, hogy nem, mert nem is érdekelt soha egy pillanatig sem, úgy untam, hogy arra nincsenek szavak, és Nicolaus fejedelmet sem tudtam szeretni, pedig nem volt rossz ember, bár rossz szagú, syladiai éveimben találkoztam egy csodálatos emberrel, Hajván pasával, a bölcs török követtel, nem emlékszem már, hogy alakult, az azonban biztos, hogy egyszer csak azon vettük észre magunkat, hogy a fejedelmi kertben sétálunk, melyet a rendek szintén roppantul büszkén emlegettek, holott a mi kertünknel is jóval ki-

sebbnek kellett lennie, a mi kertünkben fél napokat lehetett eltölteni, nem néhány szűk órát, hogy mire megjött volna a kedved, már fordulhattál is vissza, kisebb koromban a lovaglóléckéket is ott tartottuk, Hajván pasával sétálgattunk tehát, és a beszélgetés hirtelen felparázslott, ó, hogy hiányoltam ezt a felparázslást az én szegény férjemből, pontosabban nem hiányoltam, elpusztultam volna, de mégis, emberileg, holott mindenki dicsérte, számomra ellenben nem tudott más lenni, mint a lankadt unalom, valósággal felragyogtam, mikor egyszer rajtakaptam, hogy kedvenc kutyájával, Bettyárral nyalatja alsó függőit, de ő elszégyenlette magát, azonnal felugrott, bárhogy tiltakoztam, elkergette szegény állatot, és szabadkozni kezdett, nagyon fájnak, mondta, és ez a Hajván pasa akkor érkezett Languedocból, hol azelőtt egy félévvel pusztított a pestis, és kifejtette, még le is rajzolta egy bottal a park homokjába, hogy a pestis szellemi betegség, mert látja, fejedelemasszony, mondta, Allah bocsássa jóillatú rózsáit a feje fölé, ha tűz a nap, látja, ennél északabbra soha nem terjed, és milyen *egyszerűen* testi betegség az, amely válogat?, nem, ilyen betegség nincsen, és akkor döbrent belém, hogy ennek az embernek igaza van, ha pedig igaza van, akkor a pestis válogat, akkor azonban, gondolkodtam tovább, és már nem is figyeltem szegény Hajván pasára, kissé zokon is

vette szegény, de hiába, ilyen az ember, ha a másik szenvedélye kizárólag arra jó, hogy a tiedet felgyűjtsa, arra viszont már nem, hogy vele is maradjon, rögtön megunod, eldobod, a szenvedély nem szegények háza, akkor tehát őt is le lehet vadászni, meg lehet kérni, legyen a tied, tartson veled, vigyen magával, és ez a beszélgetés egyszeriben felnyitotta a szemem, megértettem Odile árnyait, különös mondatait a szerelemről, szomorúságról olyankor, amikor semmilyen látható oka sem lett volna a szomorúságra, elhessegettem Hajván pasát, aki lesújtva távozott, el a kilenc udvarhölgyemet is, amúgy is csak útban voltak folyton, később még inkább útban lettek, és ott, a fejedelmi kert gesztenyefái alatt utoljára és igazán megsirattam Odile-t, mert a gyász is feladat, nem lehet formák között túl lenni rajta, a sírás hagyomány, a szeretet nagyon nem az, vagy ha igen, olyan hagyomány, amely nem nélkülözheti a személyességet, azt a valamit, ami mindent gyönyörű iszonyattá tesz.

Sírtam, zokogtam, elsirattam mindazt, ami Odile volt, mindazt, ami lehetett volna, mindazt, ami én lehettem volna, és ami nélküle nem lett volna, aztán viszont, mikor már apadni kezdtek a könnyeim, eszembe jutott, Odile nagyon nem szeretete volna, hogy én itt zokogjak, nem beszélve arról, mennyi minden volt ő maga, felidéződött bennem, hogyan tartotta a legyezőt, amikor kecses-

ségre próbált tanítani, ami eredendő vadócságom miatt nem sikerült azonnal, és amikor látta, mennyire nem sikerül, a szerelem nyelvére kezdett tanítani, tudod, hogy jelzik, je meurs, ha elhagynál?, és már mutatta is, a zárt legyezőt törként tartotta szíve felé, és annyira elkámpicsorodott, hogy azon nevetni kellett, és azt, hogy unique szavadtól függ a bonheuröm?, és már mutatta azt is, a nyitott legyező középső lapját megfogta a két ujjával, és közben szeme az odaadó vágyakozás lángjában égett, ilyen huncutságokkal tanított meg mindenre, remek tanító volt, remek garde-dám, éppen olyan, amilyen nekem kellett, és ott, a gesztenyefák alatt próbáltam megbocsátani magamnak, hogy akkor azt hittem, az a láng a pedagógia hevületének köszönhető, persze nem sikerült, nem úgy megy az, hogy mély lélegzetet veszünk, és megbocsátunk magunknak, ezt csak a brouillard-ok hiszik, illetve hitetik el az emberrel, éppen ők, akik nem is bocsáthatnának meg senkinek semmit, ha nem ebben a furcsán kificamodott világban élénk, ahol Isten igéjét azok hirdetik, akiknek semmi közük nemcsak az igéhez, hanem Istenhez sem, én most, miután voltaképpen mindenem túl vagyok, és nincs kire és mire várnom, a szerelem hintaja elszáguldott, vagy nem is száguldott, hanem hirtelen felszállt, mint annak a mágusnak a narancsa, akit Viennában lát-

tam közvetlenül azelőtt, hogy a szüleim bejelentették volna azt, amit életem legszégyenletesebb döntésének hittem, annál szégyenletesebbnek, mert nem én döntöttem róla, és életem legcsodálatosabb döntésévé vált, annál is inkább, mert akkorra már nagyon is szerepet játszottam benne, a mágusról csodákat rebesgettek, suttoztak, csiviteltek és mormogtak, hogy már a mi kastélyunkig is eljutott a híre, George, az angol szolga szaladt be egyszer az ebédhez, visszafogottságához képest elképesztő fegyelmezetlenséggel, az étékfogók majd hanyatt estek a meglepetéstől, az egyik még a mártást is kilöttyintette, Tischbenheim, Tischbenheim, lihegte ütemesen George, verejtékező homlokánál csak tátott szája volt szokatlanabb, a csodálkozástól tátogott, akár egy hal a szárazon, és időbe tellett, míg valahogy kiszedtük belőle, ki az a Tischbenheim, és mit művel, a szüleim rögtön a mágus rabságába estek, a boldogtalan emberek minden reménykedésével, akik azt hiszik, ha léteznek némely obskúrus erők, akkor tán ők sem csalódtak annyiszor hiába, én azonban különös ellenszenvet éreztem, és éppen én, aki számomra is teljesen kiszámíthatatlan módon röpködtem, nem értettem magamat, próbáltam is küszködni az érzéssel, de nem sikerült, úgárdedámom, a szigorú Helga nővér egyetértően bólintott, már ezért is utáltam magam, hogy ő

ért egyet velem, George meg csak sorolta, hogy Tischbenheim a puszta tenyerén főzi meg a tojást, és narancsfát növeszt egy szempillantás alatt, meg más ilyenek, míg le nem csaptam a villát, és ki nem rohantam az ebédlőből, szüleim, George és Helga nővér legnagyobb megrökönyödésére, bár az igaz, hogy nem mindegyikőjük ugyanazon oknál fogva rökönyödött meg.

A mágust mégsem lehetett elkerülni, szüleim teljesen odavoltak a gyönyörűségtől, ezt sem értettem, általában örgrófságunk minden magaslatáról lenézték a cselédeket, közben meg valósággal beleszerettek egy-egy George-ba vagy Márfába, kik státusuknál fogva ugyancsak cselédek voltak, és ami még különösebb, az az, hogy teljesen átadták magukat a cselédség pletykáinak és ömlengésének, Viennától hozzánkig száz inas és komorna rohant a másik birtokon levőhöz, és lelkendezte el Tischbenheim képességeit, mint látható, semmit nem voltam hajlandó megbocsátani a szüleimnek, akkoriban végképp nem, lázas készülődés kezdődött, csomagolás, ruhák válogatása, csizmafényezés, a cselédség egy teljes napig meg sem állt, most azonban nem láttam az arcukon azt a jólneveltségbe csomagolt kedvetlenséget, amit általában, mindenki pörgött, mint az orsó, és másnap reggelre már készen állt a négylovas hintó, a parádés kocsis parádésabbnak tűnt, mint eled-

dig, s amikor jobban odanéztem, csupán akkor láttam, hogy Hans az, még ez is, gondoltam magamban, elindultunk, az éjszakát blauturmi menedékházunkban töltöttük, és másnap diadalmasan begördültünk Viennába, Tischbenheimnak saját kis színháza volt a Donau partján, ragyogott minden, a mennyezetről kandeláberek lógtak, a széksorokon meg a színpadon kívül minden éppen olyan volt, mint egy őrgrófi vagy akármilyen arisztokrata kastély, és mégis annyira más!, a duzzogásom ellenére nem tudtam kivonni magam a hatás alól, és hát még a függöny, a bíborvörös, titokzatos függöny, voltaképpen ugyanolyan kellék, mint bármi más, mégis annyira különleges és kiszámíthatatlan, mint ahogy különleges és kiszámíthatatlan volt maga Tischbenheim is, mikor végre megjelent, ez is gondosan kiszámított, kis púpos emberke beszélt a legdagályosabb frázisokban az emberről, aki átlépi az idő és a tér korlátait, széles gesztusokkal, mint Odile, amikor egy-egy rípcset utánczott, Helga nővér arcát lestem, Pater Brouillard-ral együtt, aki „most az egyszer az Úr is megbocsátja” jelszóval szintén eljött velünk, majd elájultak, és akkor megjelent Tischbenheim, és lát szott, az általános frázisok megtelnek étellel, keskeny arcú, fekete hajú fiatalember lépett a színpadra, lerítt róla, hogy sebezhető, és rejtélye van, és a sebeket van mivel kezelnie, ha *ke*kezelni nem

is tudhatja őket, lélek és intelligencia egészen felkavaró módon találkozott benne, és érzékenység is, amikor rövid és lényegtelen mutatványok után megkérdezte, melyik hölgy segítene rajta, és az én oly gátlásos anyám majd kiesett a páholyból, megkérte, emelje fel a zsebkendőjét, és engedje el, anyám pedig tétovázott, szelíden kibővölte a kezéből, és oly eleganciával köszönte meg, hogy anyám élete végéig emlegette, aztán egyetlen mozdulattal eltüntette, az időről kezdett beszélni, ugyan ki ne szeretne megrövidíteni egy hosszú és unalmas napot, és ki ne szeretné meghosszabbítani a boldogság rövid pillanatát, és ki ne szeretné, emelte fel az ujját remek ritmusérzéssel, azonnal a boldogságot, a közönség már alig kapott levegőt, Tischbenheim meghámozott egy narancsot, kivette egy magvát, elültette az odakészített cserépbe, leült, koncentrált, az emberek hangosan sóhajtottak, a mágus pedig pillanatok alatt narancsfát növesztett, két narancsot oda is hajított a földszintre, ne higgyék, hogy hamis, és azzal fejezte be, hogy a boldogság hamar megérkezhet, de hamar távozhatsz is, és megjelent anyám zsebkendője, két pillangó fogta a két felső sarkát, és velük együtt eltűnt a semmiben, anyám felcsuklott a zokogástól, én meg az undorral és az elragadtatással egyszerre küszködtem, annyira teátrális volt mindez, és mégis annyira igaz, hogy szinte észre sem vet-

tem, a zsebkendő váratlanul a páholyunk előtt lebeg, anyám boldogan ragadja meg, köszönöm, asszonyom, köszönte meg a mágus kifogástalan eleganciával, és akkor már sírtam én is.

Így szállt el aztán az én nagy szerelmem is, és sajnos nem pillangók lebegtek el vele. Most, hogy már régen elszállt, most, amikor sötétlő madarak suhannak körülöttem, és már nemcsak a szárnyuk suhogását hallom, hanem meg is érintenek olykor velem, csapkodnak fenyegetően, most tehát igazán nem értem, miért kell megélni a szépet, a páratlant, a felkavarót, ha úgymint elveszítjük, úgymint elmerül az idő feneketlen óceánjában, bár persze látom, mennyire szegények, szerencsétlenek és tudatlanok azok, akik nem mernek elveszíteni semmit, talán nem is más a boldogság, mint belevetni magad abba, ami ismeretlen és tulajdonképpen ellenséges, hátha megtapasztalod benne az ismerősnél is ismerősebbet, mindent és mindenkit elveszítettem, nemsokára magamat is el fogom, és emlékezni sem fogok már arra, ami nélkülem nem történt volna meg.

Odile, Márfa, Anne, Tischbenheim – ők és mindaz, ami velük és általuk történt, tette lehetővé, hogy Hans ágyékába markoljak, különben olyan lettem volna én is, mint Friedrich nagybátyám két gyámoltalan lánya, kiknek nem adatott sem bátorság, sem képzelőerő, bár ez a ket-

tő, most már egyre inkább meggyőződés, együtt jár, és ki tudja, talán adatott, csak nem akadt, aki előcsalogassa belőlük, George-okkal és Brouillard-okkal voltak körülvéve, Gertrude és Luise mindvégig a lehető legokosabban viselkedtek, kora gyerekkoruktól példaképként hozták fel őket a szüleim, a Budendunzi lányok!, pihegte áhítattal anyám, a Budendunzi lányok!, morogta szemrehányóan atyám, ó, nem érhettem én utol a Budendunzi lányokat, ha netán szándékomban állt volna is ez a teljesítmény, Gertrude és Luise mindig kifogástalanul viselkedtek, éppen úgy tartották, illetve akkor vették elő a szalvétát és a legyezőt, a kosárkát és a zsebkendőt, ahogy és amikor illett, makulátlanul hittek Istenben, mérsékelt, értelmes vallásossággal viszonyultak a világhoz, megbotránkozva hallgatták, hogy én hogyan viselkedem, mikor találkoztunk, jólnevelt undorral köszöntünk egymásnak, ki nem állhattam őket, noha azt el kell ismernem, hogy jóval veszélytelenebb életet éltek, mint én, de hát kit érdekel a veszélytelen élet, én ugyan valóban sokat, s egy adott pillanatban mindent elveszítettem, ugyanakkor viszont mindent meg is nyertem, ezt a mondatot bizonyára nem értenék az unokanővéreim, de hát mégiscsak így van, nekem megadatott a szerelem, még ha el is veszítettem aztán, csakhogy ami egyszer végbement,

azon semmi nem másít később, nincs már itt velem, nem érinthetem meg drága testét, és én tényleg követtem el hibákat, mert nagyon is éltem, de miért is élnék, ha nem akarnék élni?!

Igaz, most éppen így élek, az öngyilkosságot mindig is a gyávák menekülésének tartottam, nemrég azonban azon vettem észre magam, hogy irigylem azt, aki belefulladt a patakba, mint az a szegény vándordíák, akit a múlt héten fogtak ki a szolgálím a kert aljában csordogáló csermelyből, melyből ki sem néztem volna, hogy ilyen veszélyes lehet, vagy George-ot, akinek Márfa halálakor egyszerűen megállt a szíve, és ez utólag mindenesetre egyfajta lelki nemességet kölcsönzött egy amúgy közepszerű embernek, én már Syladiában voltam, anyámtól tudom, hogy azon a télen vörös hollók csapata szállta meg a kastélyunkat, a tornyok körül szálldostak, a parkban őgyelegtek, a kápolna körül csaptak fel, a csűrben telepedtek meg, sőt, Mitza, a román származású szakácsnő azt mesélte, egyikük gangosan a konyhába is beállított, és nagy hangon mömögigát, vagyis puliszkát kért, a szerencsétlen teremtés minden éjjel gyertyát tett a küszöbre, nehogy a gonosz elvigye, a vörös hollók tehát átvették a hatalmat, és amikor egyik ezredesük, talán éppen az, aki a puliszkát kérte, a szárnyával, mint egy mutatóujjal, megfenyegette Már-

fát, akkor megértette, hogy azon az éjjelen meg fog halni, elbúcsúzott a szüleimtől, anyámnak odaadta az egykori vörös rubint, aztán George-dzsal bezárkóztak a hajlékukba, és reggelre Márfa halott volt, délre pedig George is, egyszerre temették őket, a szerelem kegyetlen, Katerina, fejezte be a történetet anyám, és szomorúan elnézett fölöttem, és most már nem tudom, azért-e, mert ő soha nem tapasztalta ezt a kegyetlenséget, csak az ösztöne árulta el, hogy milyen, vagy azért, mert nekem viszont meg kellett tapasztalnom, vagy esetleg azért, mert ha már megtapasztaltam, és nem állt meg a szívem, akkor igazán szerettem-e vajon azt, akit mindennél jobban szerettem.

És nem tudom, vajon nem Odile-nak, Anne-nak, Márfának, Hansnak és Diegónak, és még Hajván pasának is! köszönhető-e, hogy ezekben az emlékiratokban, életemnek ebben az összefoglalásában, ebben a különös igyekezetben, hogy rendet tegyek az életemben, semmilyen nyelvi akadályba nem ütközöm, naplót írok, mint az az erdélyi nagyasszony, egy főispán leánya, egy gróf özvegye, aki valamilyen birtokügyben audienciára jött Nicolaus fejedelemhez, de az én uram már nem tudta fogadni, megkért, járjak el én, ahogy tudok, én viszont sehogy sem tudtam, Szipéthy kancellárhoz fordultam ijedelmemben, ő pedig örömet vállalta a feladatot, csakhogy nem jöhe-

tett azonnal, ezért nekem kellett szóval tartanom a kérelmezőt, kimentem az előszobába, egy törekeny asszony ült ott, világosbarna haja csigákban őrizte arcát, és volt mit őriznie, ennyi nyitottságra szomjazó zártságot soha nem láttam, vagy nem is nyitottságra, inkább megértésre, elfogadásra, miközben azt is üzente ez az arc, hogy úgy kell elfogadnod, amilyen vagyok, tehát könnyörgött a megértésért, de nem alázkodott meg érte, inkább ne értse meg senki, mintsem ne őt értse meg, őt magát személyesen, úgyhogy nem is lepődtem meg nagyon, amikor rövid szünetet követően, amíg arcomat fürkészte, azt kérdezte, nagyságod is ír naplót, ugye?, rögtön válaszoltam, úgy lehet szabadulni, mondtam, és ő szintén azonnal, sehogy sem lehet szabadulni, és abban a két rövid esztendőben, amíg még ott voltam, gyakran gondoltam erre az asszonyra, mert többé soha nem láttam, de akkor még beszélgettünk egy kicsit, azzal kapcsolatban, hová tartozik ez vagy az az emlék, hol meséljem el ezt vagy azt az epizódot, melyik emlékemhez tartozik, ezzel kapcsolatban tehát akadnak gondjaim, és amikor befejezem az írást, másnapig semmi máson nem gondolkodom, csak azon, hogyan folytassam, emlékiratot írni nagyon más, mint naplót, engem pedig valósággal elkapott az emlékezés vihara, és még nem csapott oda semmihez, vagy talán ez

az írás, ezek a mondatok, ez a lázas élet, ez már a csapódás maga, mert élet ez annak ellenére, hogy nem élet, nem *igazi* élet, csak a látszata, áltatom magam, újra próbálom élni azt, amit egyszer már megéltem, és ezzel az elmeséléssel meg is érteni mindazt, ami történt velem, mindig is a meséléssel érttettem meg mindent, az élményekkel, teóriákkal nem tudtam mit kezdeni, bizonyos következtetéseket persze le tudtam vonni, de soha nem tudtam abból kiindulni, hogy minden pusztán tény, stáció egy bizonyítás felé vezető hosszú, bár dicsőséges úton, soha nem tudtam elválasztani a tényeket attól, akivel történtek, egy parázsló tekintettől, egy bamba arctól, egy hajlott háttól, egy bárgyú mosolytól, bármitől, amitől minden személyessé és nehezen megítélhetővé válik, azzal azonban egyáltalán nem küszködöm, hogy a mondatokat hogyan kanyarítsam, valahogy odasüvítenek a tollam alá, ömlenek a lelkemből, és ez, azt hiszem, jó jel, bár igazán csonka boldogság.

És talán ez a bicebóca képesség, nem tudom, de az is biztos, hogy mintha az én időm lett volna, amire emlékezem, az enyém és mindazoké, akiket emlegettem, s akik szerepet játszottak az életemben, és akik mintha kizárólag azért lettek volna, hogy szereplők legyenek benne, abban, ami velem történt, mert én is döbbsentem figyelem, de észre kell vennem, hogy az írás sodrása az esemé-

nyeket nem az emberek megszokott időrendjében helyezte el, hanem úgy sűrítette össze egy negyedszázad mindennapos epizódjait, hogy ugyanabban a pillanatban együtt legyen érvényes valamennyi, bár persze miféle mindennapos epizódok, csakis abban az értelemben mindennaposak, hogy megtörtént ez már sokakkal, sokan szerelembe estek, és sokan elveszítették életük legszebb pillanatait, vagy éppen az elvesztés révén váltak legszebbekké, abban az értelemben ellenben a legkevésbé sem mindennaposak, hogy *velem* történtek meg, velem és senki mással, anyám, atyám, George, Márfa, Anne, Hans, senki, senki nem olyan lett volna, amilyennek leírom, ha nem velem történik meg mindaz, ami megtörtént, és akkor ez nem az én életem volna, hanem bárki másé, aki tollat ragad, és elkezd rágódni az életén.

IX.

Hans ágyékába markoltam tehát, és Hans minden kezdeti döbbenete ellenére magához tért egy idő után, később Diegómon is tapasztaltam, hogy a férfiaknak szükségük van egy kezdeti lökésre, mintegy ihlető pillanatra, később aztán tudnak erőt mutatni, nyersek, akár durvák lenni a szenvedélytől, de azt az első impulzust a nőnek kell megadnia nekik, felkiáltottam a fájdalomtól, olyan tűzzel markolta meg a mellem, de hát a fájdalom egy bizonyos határig, melyet hálistennek soha nem léptek át velem, egy bizonyos határig az élvezet-
hez tartozik, az ember kívánja is, nem csak féli, vagy féli ugyan, de kívánja, a nyelve úgy hatolt a szájamba, hogy éreztem, kijönne a tarkómon, ha annyira gyöngé volnék, én viszont minden voltam, csak gyöngé nem, játszottam a nyelvével, a természet csodálatos princípium, csodálatos forrás, kút, vizesés, nem tudom, minek nevezhetném, láva talán, mindenesetre a megfelelő pillanatban megadja az embernek azt a tudást, amelyre szüksége van, és úgy adja meg, hogy ne érezze saját korábbi nem-tudását, ne fesszélyezze, amit addig nem tudott, nekem korábban csupán a defloráció

élménye adatott meg, mégis úgy adtam oda a nyelvemet, a mellem úgy viselte az édes fájdalmat, később pedig úgy tettem be Hansot magamba, mintha hosszú esztendők lennének mögöttem, hosszú esztendőkön át gyakoroltam volna a tudásom, holott mindössze egy ártatlan leány voltam, belátom, kíváncsi, akár vakmerő ártatlan leány, de mégiscsak ártatlan, ami viszont kétségekkel tölt el bármiféle leány eredendő ártatlanságával kapcsolatban, a férfiak nevében nem beszélhetek, de abban a pillanatban, amikor megjön az első vérzésünk, és hosszú, bonyolult viszonyba kerülünk a vérrel, nem lehetünk ártatlanok, és itt szeretném kijelenteni azt is, hogy az ártatlanságnak nem egyedüli ismertetőjegye az érintetlenség, a férfiak nélküliség, én, akit Hansig senki nem érintett, sokkal kevésbé voltam ártatlan, mintha akárhány Hans érintett volna meg, mert engem éppen azok nem értettek, akiket a legjobban kellett volna szeretnem, legalábbis azok, akikhez a legtöbb közöm volt, és azért nem értettek, mert annyira különböző voltam, és mi más lenne az ártatlanság, ha nem alkalmazkodás a megértéshez, egy hajbókolás a megértés előtt, mintha azt mondanánk, mindent megteszek, csak ne fáraszd magad, mindenki, akin csak a furcsálkodó tekinteteket elkaptam, olyan ember volt, aki nem sietett a megértés elé, akit nehéz volt megérteni, és az emberek nem so-

kat igyekeznek, nem fáradoznak, egy kicsit talán, aztán legyintenek, ez érthetetlen, mondják, és aki-re ezt mondják, az már ártatlan sem lehet, és mire Hans ütemesen ott mozgott az ölemben, a többiek már réges-rég eldöntötték, hogy én furcsa vagyok, érthetetlen, különös, megmagyarázhatatlan, nekik már igazán mindegy volt, hogy kinek adom oda magam, mikor adom oda magam, már régen el voltam veszve a számukra, igaz, nem is érdekelt a véleményük, megannyi brouillard-nak láttam őket, már úgy használtam ezt a nevet, mint egy kategória megjelölését, a fantáziátlanok kategóriáját jelöltem vele, akiknek a szolidaritása tönkretetett, de meg nem változtatható.

Hans a legjobbkor rántotta ki magát belőlem, aztán csak feküdtünk és feküdtünk, el is aludtunk, mire megébredtem, Hans már nem volt mellett, nekem pedig repülni támadt kedvem, boldog, megelégedett, beteljesült repülés volt ez, valóságos isteni zene, egyszer hallottam valakit orgonálni, az volt ilyen, azt éreztem ilyennek, a zenéhez soha nem volt tehetségem, mint minden korombeli lány, megtanultam csembalózni, Odile azonban mindig nevetett, valahányszor a hangszeremhez ültem, jó a hallásod, Katerina, az ujjaid ellenben agítás, legyezőjével tarkón legyintett, és mással kezdtünk foglalkozni, tizenhárom éves lehettem, amikor az inasok, mint Tischbenheim

esetében, hírül hozták, egy nagy muzsikus fog orgonálni másnap Lipcsében, mint kiderült, mindig ott orgonált, csak az inasok ezúttal nem voltak olyan jól értesültek, mint általában, Lipcse alig háromórányi járásra feküdt, hát a szüleim úgy döntöttek, elmegyünk, rettentő csúnya árpa nőtt azon a héten mindkét szememre, fájt, viszketett, alig láttam, semmi kedvem nem volt semmiféle muzsikushoz, de nem vonhattam ki magam minden alól, hát mentem, mennem kellett, és bár, mint említettem, Lipcse közel volt, mégis elkészítettünk, az emberek rosszallását még így, félvakon is éreztem, a zene azonban csodálatosan áradt, úgy éreztem, magával ragad, és Istenhez szárnyal velem, úgy orgonált ez a Bach nevű muzsikus, mint az angyalok kara, és ha addig a pillanatig abban a meggyőződésben éltem, hogy a tehetségnek mindig köze van a démonhoz, akkor most zavarba jöttem, mert ebben a muzsikában semmi démoni nem volt, csupán az Istentől érkező és oda visszakívánckozó tehetség érződött benne, és valami olyan önzetlenség, melyet szintén ritkán tapasztaltam, és nem hittem, hogy köze lehet bármi kivételeshez, ez a Bach azonban jól megmutatta nekem, és már ott, a templomban felszívódott mindkét árpám, éreztem, ahogy a szemem megkönnyebül, mire hazaértünk, már csak egy-egy halvány pont jelezte, hogy ott vöröslöttek, ezt a zenét el-

lenben soha nem tudtam feledni, ütemei most is bennem keringenek, és bennem keringtek akkor is, amikor azon az éjszakán felrepültem az ég felé, a hold most alig látszott, bennem viszont nagyon is sütött egy hold, első igazi, fájdalom és bizonytalanság nélküli szerelmem gyönyörű holdja, melynél nem is reméltem szebbet, mégis megadatott nekem, igaz, azzal a fájdalommal együtt, mellyel a legnagyobb szerelmek járnak.

Hónapokig szerelmeskedtünk így, most már egyre kevesebb elővigyázatossággal, bár az elővigyázatosságra úgysem volt semmi szükség, Anne szemében huncutul csillogtak a csillagok, Márfa szláv színei elsötétültek, ha meglátott, Odile szomorúan mosolygott, a többiek meg nem értettek semmit, Friedrich minden vasárnap félig agyonverte Hansot, de az most már még kevésbé sírt, mint azelőtt, belül inkább nevetett, és most már bátrabb volt a szerelemben is, bátrabbak voltunk mindketten, egymás testén sok mindent felfedeztünk, eleve úgy indultunk útnak, mint a felfedezők, lehajoltam, hogy a mellbimbóját nyaldossam, a keblemet pedig a szájába nyomtam, szopott és szopott, szerettem, durván volt gyöngéd, lovász tenyerével, esetlen mozdulataival nem tehetett semmit, nem vághatta le, nem születhetett újra, de fékezte magát, és mi más a művészet is, ha nem fékezett szenvedély, megmunkált szenvedély akár,

olyan egészen ritka kivételektől eltekintve, mint a lipcsei karnagy, minden művész azon igyekszik, hogy formát vigyen a formátlanba, mely csak részben a világ, részben ő maga, a saját szenvedélye, s hogy megmutassa, nem is tehet mást, mint hogy kitépje, kiszakítsa valahogy önmagából, ezzel a mozdulattal pedig már formát is ad neki, mely legalább annyira ösztönös, mint amennyire végiggondolt, Odile gyakran mondogatta, mikor a festészetet próbálta elmagyarázni, látod, ma petite amie, a passion travaillé, és olyan lángok lobogtak a szemében, amikor Caravaggióról beszélt, hogy feltétlenül meg kellett éreznem, mennyire közel áll hozzá ez a formabontó és ezáltal formateremtő egyéniség, a bűzös, verekedős kocsmák gyakori vendége, Michelangelónál, Tintorettonál is jobban szerette, holott az ő műveiket is feledhetetlenül mutatta be, aki fiatalon és kifürkészhetetlen okból halt meg, az számára mindig is rokonszenves volt, ebben nem alkudott, Hans a szerelmeskedés művésze lett, és én is azzá váltam, talán a negyedik alkalommal lehetett, amikor hosszan, tágra nyílt szemmel nézte a keblemet, nem engedte, hogy elfedjem, fáztam már, mégsem, mindegyre megsimogatta a kezével, valahogy úgy, mintha magába akarta volna építeni a formáját, végül mégis úgy simogatott, hogy éreztem, ez már megint a vágy, és újra egymásnak estünk.

X.

Mindig a telehold őrködött fölöttünk, az nézte hosszú repüléseimet, mert Hans mindig eltűnt valahová, és csak akkor jelent meg, amikor már rég visszatértem az égboltról, és ha netán kérdeztem volna valamit, nem válaszolt, hanem egyszerűen elvitt onnan, megszoktam ezt a rítust, azon töprengtem csupán, mi lesz, ha eljön az ősz, a hűvös szelek között nehéz lesz szerelmeskedni, noha nagyon jó volt megtudni mindig valami újabbat arról a testről, melyről azt hittem, szeretem, és mert egyet sem szerettem még, hihettem nyugodtan, és ne legyek hálátlan, ne vonjam vissza a szerelme- met ilyen könnyen, végül is ez nem pusztán szóválasztás kérdése, ha szerettem, hát akkor szerettem valóban, ám a sors velem, velünk tartott, gyönyörű szeptember következett, fanyar ízekkel, zamatokkal, forrón inneni melegekkel, csodálatos, addigra már megcsókolt néhányszor ott, ahol belém hatolt, és én is megtettem ugyanezt neki, bár a továbbiaktól visszariadtunk, olyan titok volt az!, repültem, hátha ledobom gátlásaimat, és egyik ilyen repülésemkor megint észrevettem a farkasembert, mert most már világosan láttam, hogy ahhoz a te-

remtményhez hasonlít, amelyről Odile, ki más?!, mesélt nekem, hatalmas állat volt, imbolygó járása túlságosan is emlékeztetett valakire, semhogy eszembe mert volna jutni, hogy ki az, mint a múltkor, most is soká maradt a tisztáson, elemóziás kosarunkat most is csak megszagolta, most is hosszan üvöltött a teliholdra, míg végül elment valahogy, Hans nemsokára visszajött, kedvetlenül elcsomagolt, és szótlánul lóra pattant, és ahogy lovaglás közben visszanéztem szerelmeskedéseink tisztására, a Holdtej közepén egy vörös hollót láttam, szeme hűvösen állta a pillantásomat.

A szeptember azonban véget ért, és eljött az október, egyre hűvösebbek lettek az éjszakák, Hans már a nyáron azt ígérte, ácsol egy kis kulipintyót a számunkra, amiből ellenben soha nem lett semmi, szerelmeskedéseink kapkodássá változtak, a művészetről leomlott a szenvedély, és csupán a munka maradt, Hans egyre kevésbé fékezte magát, olykor úgy éreztem, ellök magától, aztán megsűrűn kérte a bocsánatot, egyszer viszont, amikor nem mutattam a régi hajlandóságot teste végigcsókolására, teljes erejéből megtaszított, menj!, kiáltotta, felállt, felugrott Alkonyra, és magamra hagyott, akkor repültem utoljára a Holdtejről, a vörös holló szótlánul követett, nem tágitott mellőlem, én pedig csapkodtam az eget, noha bennem, nagyon belül, már megértettem, nincs tovább,

minden ember életében kell lennie egy határnak, amikor egy szerelem kiürül, szétfoszlik, megromlik, összeomlik, az én életemben ennek a szerelemnek most kellett végződnie, nem folytatódhatott, Istenem, miért is nem voltam ilyen bölcs akkor, amikor életem nagy szerelme végződött majdnem ugyanígy, talán azért, mert egyik szerelem tanulságai nem érvényesíthetők a másik esetében, én ugyanaz voltam, bár persze én is változtam az eltelt időben, Diego azonban nem is különbözhetett volna jobban Hanstól, és az igazi életem attól, melyet addig a pillanatig az igazinak hittem.

A farkasember vonítását még sokáig hallottam, minden teleholdkor hajnalig ordított.

Gyors, tele évek után lassú, unalmas esztendőök jöttek, nem volt már kihez fordulnom, nem tudtam, hogy fordulhatok bárkihez is, vagy, még pontosabban, eldöntöttem, hogy a szüleimhez nem lehet fordulni, és mintha minden elem és jelenség megérezte volna érzéseim kényszerű visszahúzódását, repülni sem tudtam többé, hiába szerettem volna, nagy szükségem lett volna rá, de hiába, úgy éltem, akár egy zsák sóban, pislogtam magam elé, lélegeztem, vegetáltam, ennél többet azonban nem tehettem, ennél többre nem juthattam, a vörös holló sem keresett fel aztán, Odile meghalt, Hans eltűnt, a megmagyarázhatatlan eltűnéseknek

aazzal a természetességével, melyeket mindenki szótlanul tudomásul vesz, és senki nem kérdezősködik olyan okok iránt, melyektől ő maga ijedne meg a legjobban, ha kifürkészné őket, egy éjszaka Anne zörgetett az ablakomon, ám mikor reménykedve kinyitottam, rám nézett, szomorúan bólintott, mint aki igazolva látja, amit már amúgy is tudott, és elsuhant, hiába kiáltoztam kétségbeesetten utána, nem fordult vissza, és akkor megértettem, hogy mindenki lemondott rólam, még próbálkoztam, felkerestem azt a tisztást, ahol Odile elbolyongott, és mikor már éppen félni kezdtem volna, egy vadkan hátán robogott ki a sűrűből, talán két héttel a halála előtt lehetett, óriási feketevörös kan rontott ki az erdőből, és rajta az én Odile-om, megdermedtem, a vadkanokról mindenféle legendák keringtek, hogyan támadta meg a nagyatyám lovászát az egyik, és agyarával feltépte a száját, úgyhogy aztán haláláig a nevető embernek nevezték, atyám viszont soha szomorúbb férfit nem látott, mint amilyen ez a vadkan megalázta nevető ember volt, Odile ellenben nem félt, láttam az arcán, vadkan!, agyarát!, csapkodta az iszonyú állat hátát nevetve, franciás r-jei félelmetesen mulatságosak voltak, sokáig lovagolt így, egyik bozótba be, a másikkól ki, míg végre megunt, arrêtez!, kiáltott rá a vadra, az engedelmesen megállt, Odile kecsesen leszökött róla, intett a legyezőjével, a be-

hemót pedig elcsörtetett, odaszaladtam hozzá, a karjaimba szorítottam, megcsókoltam kipirult arcát, földöntúli boldogság sugárzott róla, no lám, ez a szabadság, gondoltam naivan, és hazafelé indultunk, már szürkülődött.

Például unatkozni, ezt is Odile-tól tanultam, igazán úri passzió, semmi szebb nincsen, mint az unatkozás, az unatkozás ugyanis látszat csupán, semmi más, na, gyere, ma chère, unatkozunk kicsit, mondta olykor, amikor már megunta, hogy neki mindig tanítania kell, hol a festészet-ről, hol a földrajzról beszélnie, hol arra tanítania, hogy kell imádkozni, bár az a nap például feledhetetlen volt, még Odile mércéjével is, mármint azzal, amelyet én alkalmaztam Odile-ra, olykor örülünk annak, hogy megmérhetjük a boldogságunkat, mintha meg lehetne mérni, mintha nem éppen attól lenne boldogság, hogy nem lehet, az a nap, amikor imádkozni tanított, hosszan ültünk egymással szemben, a lehető legjámborabb arcot kellett vágni, ami minden körülmények között nagyon nehéz, hát még olyankor, amikor egy vigyorgó tekintet néz rád, és követi minden mozdulatodat, a jámbor arc meghatározása úgy hangzott, legyél idiot, ma chère, az emberek többnyire azt gondolják jámborságnak, ha olyan üres a tekinteted, mint egy madártalan erdő, ez a hasonlat is Odile-ra vallott, elgondoltam, milyen lehet egy

madártalan erdő, és valamilyen ostobaság megjelenhetett az arcomon, mert Odile felkacagott, tapsikolni kezdett, és azt ismételte, fog ez menni, fog ez menni, ettől még bambábban nézhettem, mert akkor gyorsan összekulcsolta a kezét, mintha a pillanatot is odakulcsolná a kezei közé, és hozzáfogott a fohászhoz, Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesssssek meg a te neved, anynyi s-sel mondta ezt a szót, hogy ismét nevetnem kellett, na de kérem, kisasszony, mondta mosolytalanul, még a tekintetébe is olyan szigorúság költözött, hogy szinte azt hittem, már nem is viccel, Istennel ne tréfáljunk, ha lehet, és olyan szenteskedő arcot varázsolt magára, mintha Isten maga is itt volna mellettünk, itt ülne és figyelne, hogy eléggé tiszteljük-e, vagy csak úgy teszünk, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, ezek a t-k is akkorák voltak, olyan hangsúlyosak, megriadtam, a hatása alá kerültem valami fenségesen megmagyarázhatatlannak vagy megmagyarázhatatlanul fenségesnek, mint a mennyben, úgy a földön is, ekkor már valósággal süvített az a valami a szobában, olyan titokzatosan és nyomasztóan, hogy érteni kezdtem, miért komolyság a jámborság, miért nem nevet Pater Brouillard rajtunk, miért irtózik valósággal a nevetésünktől, és szinte tisztelni kezdtem ezt a végtelenül ostoba embert, a mi mindennapi kenyerünket add meg né-

künk ma, mondta Odile, szeme tükre már sima volt, és bocsásd meg a mi vétkeinket, már nem nevettem, belül sem, már nem is akartam nevetni, csak mozgott az ajkam, nem értettem semmit, csak azt, hogy nem is érthetek semmit, nem is kell értenem, a hithez kell valami fundamentális nemértés, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek, és ekkor Odile vijjogni kezdett, sivítani, süvölteni, nincs az én nyelvemben szó arra, amit művelt, és alig hiszem, hogy az övében volna, mindenesetre mintha megemelkedett volna a szoba, eltűnt, és már a kápolnában térdeltünk a feszület előtt, Odile csak zokogott, zokogott, nem rázta, nyáron forgatta a zokogás, és egyre azt ismételte, bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Szörnyű, csodálatos, felemelő nap volt, még ezt az egy imát sem mondtuk végig, csak térdepeltünk a feszület előtt, mégis többet tanultam Istentől, hitről, vallásról, mintha kolostorban nevelkedtem volna.

És amikor ráébredtünk, hogy fázunk is, és a térdünk is fáj már, akkor Odile rám se nézett, csak kilépett az ajtón, és mire utánamentem, már csak egy vakítóan fehér sirály körözött a sötétben, mindig pontosan abban a körben, amennyit a kápolna kimetszett magának a világból, és ahogy ott álltam és bámultam, hirtelen lehullt egy toll a sirályról,

lengedezni kezdett az est bársonyában, és pontosan a kezembe esett, de mire észbe kaptam volna, már lángra kapott, és elhamvadt.

Azon az éjszakán Odile belopózott a szobámba. Ott nézett engem már órák óta talán, mert nagyon határozottan és mereven, egyenes derékkal, de szelíden, és amikor felpislogtam, egyszerre mesélni kezdett, nem vághattam közbe, nem kérdezhettem semmit, máris áradt belőle a szó, és abból, amit mondott, egy borzalmas történet rajzolódott ki, egy fiatal lány története, akinek a szüleit egy lakodalomba hívták meg valahová egy távoli országba, akkor hallottam először erről a rémes helyről, később aztán annál többet, a szülők kisenemesek voltak, éppen ezért irtózatossá megiszteltetésnek érezték a meghívást, egy osztrák őrgróf birtokára mentek, rengeteg láda és cseléd kísérte őket, ők hárman a hintóban utaztak, három hétig zötykölődtek, de ahhoz képest elviselhető volt, gyönyörű május, buggyant a nyár, *de milyen buggyant*, mondta Odile, aki bizonyos szavakat nehezen, másokat egyáltalán nem tanult meg, ilyen finomságokhoz azonban mindig is volt érzéke, alig várták, hogy odaérjenek, a lány a megérkezést magát, a szülei a megiszteltetés megélését, aztán egyszer csak zaj csapott fel egy erdőben, zshivaj, suhogás, kiabálás, zűrzavar, végül torokszorító csend, és ők megértették, hogy valami visszavonhatatlan

történt, egy vidáman gonosz arc kopogtatta meg a hintó ablakát, köszönt azon a barbár nyelven, bár mintha törte volna, bizonyára bejelentette, hogy a foglyai, rémülten várták, mi fog történni, az idegen kifogástalan udvariassággal kitessékelte őket, és egyetlen határozott mozdulattal elvágta a lány apjának a torkát, a kézfején szív alakú anyajegy, soha nem fogja elfelejteni, a lány és az anyja immár védtelenek voltak, hosszú, kíméletlen út következett, a férfi továbbra is kifogástalanul udvarias maradt, egy ujjal nem ért hozzájuk, de nem ismerte a kegyelmet, hajtotta őket fáradhatatlanul, a puszta hangjával, a mindenütt-ott-levésével, az emberei reszkettek tőle, bármit parancsolt volna, azonnal megteszik, látszott rajta, nemcsak a feljebbvalójuk, hanem kegyenc is, bizonyára tehát nem ő a legkegyetlenebb, és nem, nem ő volt, két nap múltán megérkeztek egy kopár, sivár, rémületes kastélyhoz, ahol egy még sokkal rémületesebb grófnő elé vezették őket, talán a férfi is szerette a grófnőt, a grófnő viszont egészen biztosan imádta őt, a rajongásig, az önpusztításig, a grófnő udvariasságára sem lehetett panaszuk, de ez valahogy hideg volt, mint a jég, mint a kínzókamra, ahová vetették őket, a lánynak naponta többször fel kellett mosnia az anyját a saját véréből, nem hiszi, hogy maradt nyílása, ahová különféle eszközöket be ne dugtak volna, őt nem bántották, csak a fejét

nem fordíthatta el, a szemét nem hunyhatta le, mert ha mégis megtette, mélyebbre fúrtak azok a kardok, lándzsák, kések, fogók, az anyja üvöltött, könyörgött, maga alá csinált, de ezt a két gazembert semmi nem érdekelte, Odile most nem sírt, nem zokogott, úgy beszélt, mintha mesét mondana, nagyokat nyeltem, nem értettem, miért mondja ezt nekem, olykor persze pihenőt tartottak, különben nem bírják sokáig, napokig csak feküdtek a szalmán, ették a híg löttyöt, amit belöktek nekik, rugdosták a patkányokat, de amikor meghallották a szív alakú anyajegyes lépteit, tudták, megint következik az, amit nem hinnének, ha nem velük esne meg, üvöltés, kínok, sírás, könyörgés, fohászkodás, Isten pedig sehol, hosszan aludhatott akkor, nagyon hosszan, a lány anyja három hét múlva meghalt, csoda, hogy addig bírta, már csak egy emberi roncs volt, semmi más, és amikor a haláltusáját vívta, akkor a hideg grófnő lánggra lobbant, szikrázott, nekirontott a férfinak, ott teperte le a lány anyja mellett, a szerencsétlen asszony utolsó sóhajai összekeveredtek a kék hangjaival, mert ez a két nyomorult nyögött, kiabált, forró szavakat morogtak egymásnak fogcsikorgatva, előbb a nő feneke táncolt előttük, aztán a férfié, végül a lány egyedül maradt, az anyja elpusztult, ezek felöltöztek, megvető pillantásokat vetettek rá, a lány egész éjszaka azon reszketett, hogy most ő követ-

kezik, és sajnálta az anyját, mert végtelenül sajnálta önmagát, de másnap hajnalban megjelent a férfi, Diego, ezt nyögte a grófnő a szalmába, a vérbe, az ürülékbe, a vizeletbe, a férfi meg valami furcsa nevet ismételt, kifogástalan udvariassággal lemosta a lány arcáról a vért, rongyokat adott rá, elkísérte az erdő széléig, és vidáman elbúcsúzott, a lány elindult valamerre, és el is érkezett valahová, de azóta sem tudja, hol is van tulajdonképpen, annyit tud mindössze, hogy Isten nincs, és ha van, akkor jaj neki.

Odile abbahagyta, enyhén megsimogatott, nem is simogatott, csak rátette a kezét a fejemre, mint ha megáldana, és lett hajnal, reggel, következő nap.

De hányszor nem volt senki, aki kiszakított volna az unalomból, és akkor ismét vissza kellett térnem ahhoz, amit Odile-től tanultam, amikor már sem az nem segített, hogy Pater Brouillard-on gúnyolódunk, sem az, hogy mindenkin, nos, akkor eszembe jutott, hogy la flaque d'eau toujours de l'aide, így hát néztem a tócsákat, a fejedelmi udvaron akadt belőlük elég, ebben a koszos Syldaniában semmi nem volt lehetetlen, és ez mégis undorral töltött el, nem vidámsággal, nem a lehetőségek korlátlanságát éreztem, hanem a korlátlanság korlátozásait, szóval néztem a tócsákat, természetesen olyankor voltam ennyire neki-keseredve, midőn isteni Diegómat ismertem már ugyan, mégsem lehettem mellette, a féltékenységgel, az unalom és a vágy kínjaival egyszerre küzdöttem, százszor, ezerszer, egymilliószer ráolvastam a flaque d'eau-ra, mert ilyenkor mintha a természet is ellenem lett volna, nem és nem akartak megjelenni a körvonalai, már kicserepedett a szám, türelmetlenül hessegettem el magam mellől mindenkit, aki csak közeledni próbált, a kancellár egyszer panaszt is tett ellenem a fejedelemtől,

a maga körülményes módján persze, de nem érdekelt, Nicolaus már megróni sem tudott azokban az időkben, majdnem toporzékoltam, csak az önbecsülés tartott vissza attól, hogy nekirontsak a tócsának, pusztuljon el, ha nem segít rajtam!, Diegót valami távoli városba küldte az én szegény férjem, aki igazán nem tehetett róla, hogy soha nem szerettem, és hogy ő sem tudta soha, mi a szerelem, én azonban miért ne tudhattam volna?!, és nem féltékenységből küldte távol, hanem azért, mert azt hitte, ebben a sáros provinciában érdekelik az embereket a tánc, az igazi tánc, nem az olyanféle, melyben mintha a medvehím táncolna az ő nőstényével, Diegóm később nevetve mesélte, hogy először eljöttek ugyan néhányan, leginkább a fejedelemtől való féltükben, később viszont már ez sem tartotta vissza őket semmitől, úgyhogy pálinkát hoztak a terembe, zsíros ajakkal kínálgatták az én kedvesen kegyetlen szerelmemnek, aki természetesen nem fogadta el, csak udvariasan visszautasította, míg egyszer aztán az öreg Kanuthy annyira fel nem bosszantotta disznóra emlékeztető göcögésével, hogy úgy ránézett az üvegre, hogy az ezer darabra tört, az öreget meg a fia támogatta ki, annyira megijedt, pedig már a sokadik török hadjáratban edződött meg.

A tócsa végül mégis megkegyelmezett nekem, megesett a szíve rajtam, mert kezdett kirajzolódni

valami, előbb a drága arc, a hollóbarna tekintet, a valahogy megmagyarázhatatlanul, mégis kétségtelenül irgalmatlan száj, az áll vonala, aztán tovább a vállak, a törzs, és hirtelen a jobb keze, mintha csak elém csapta volna a tócsa ezt a jobb kezét, és rajta valami, alig tudtam kivenni, micsoda, nagyon halványan, de mégis, mégis, mutasd meg már, könyörgöm!, és akkor már a lélegzetem is elállt, mert a tócsa hallgatott rám, és megmutatta, jaj, megmutatta.

Legközelebb figyeltem, addig pedig, amíg eljött ez a legközelebb, beleköltöztem a kiszámíthatóságba, nem akadt párom a türelemben és a józanágban, a nép valósággal özönlött a kihallgatásra, mert néhány nap alatt híre ment, hogy a fejedelemszony valóságos szent, és egy-két hét alatt a hitetlenkedők is megadták magukat, és eljöttek, önön bajaink mindig hatalmasabbnak tűnnek, mint az önérzetünk, én meg hallgattam, bólogattam, tanácsoltam és rendelkeztem, és közben azért imádkoztam, hogy Diego adja már fel a harcot ezzel az ostoba tömeggel, és jelentse Nicolausnak, hogy semmi remény, és egyszer valóban feladta, jelentette, és a fejedelem kegyesen megengedte neki, hogy hazatérjen, olyan éjszakánk volt, mint mind a többi, páratlan, és egyszer, amikor a kék tűzből felriadtam, megláttam, és elborzadtam az élvezettől.

A múltat nem lehet felkeresni, a múlt azóta továbbállt, hiába reménykedsz, hiába találsz meg

az egykori események helyszínét, csalódás lesz a vége, kiábrándulás és kétségbeesés, az emlékezés a legnagyobb mágus a földön, úgy tesz, mint-ha az, ami elillant volna, még mindig a tiéd volna, és bizonyos értelemben valóban a tiéd, csak éppen abban az egyben nem, ami egyedül számítana, amitől boldog lehetnél, emlékeztem Odile-ra és a vadkanra, örökre emlékezni fogok rájuk, de nemcsak Odile nem volt ott, hanem az a szabadság, az a lendület, az a boldogság sem, amelyet valójában kerestem, a vadkan sem rontott elő, pedig nem bántam volna, ha nekem ront, szétmarcangol, vagy akár a hátára vesz, és elrohan velem a semmibe, persze az ember könnyen beszél, mert ha tényleg annyira meg akartam halni, akkor miért kiáltottam fel, *Ez nektek a boldogság? Hogy egy öreg ember bűzeit szagoljam?*, miért nem volt mind-egy, hogyan halok meg, ha egyszer úgyis vége az életemnek, nem, egyáltalán nem szerettem volna meghalni, csak magammal is el akartam hitetni, hogy meg akarok, a repülés segített belátnom magamba, és belátnom másba is, most értettem meg, miért érkezett atyámhoz annyi levél és követ, mintha legalábbis a királyi udvarban éltem volna, igaz, mit akarhat egy akkora ország ura, amelynek kisebb a fejedelmi kertje, mint a mi kastélyunké, ugyan kinek a lányát akarná elvenni, és nekem fontos rokonaim voltak, nagybátyáim révén kü-

lönféle választófejedelmek vére csörgedezett ereimben, diplomáciai szempontból mindenesetre nem voltam elvetendő, a szüleim is láthatták a melankóliámat, és bizonyára Pater Brouillard tanácsára addig keresték a térképen, addig töprengtek, amíg megtalálták ezt a Nicolaust, akit akkor boldogtalanságom zálogának hittem, s aki a boldogságom záloga lett.

A kíséret végül megérkezett, pompás paripák, lovasok és kocsik, szüleim örömmel és reménykedve néztek rám, azt hitték, ez végre meggyőző választásuk jogosságáról, de hát már azt sem láttam be, miért *nekik* kell választani, az arabs telivéreken arannyal befuttatott nyereg, csillagos homlokukon arannyal befuttatott forgó, a batárokon hárfázó hattyú, micsoda címer, gondoltam émelegve, minden túl szép volt ahhoz, hogy igaz legyen, bár éppen ez a hazugság volt igaz mindenben, kis kertben nagy hattyú dalol, teszem hozzá most keserűen és igazságtalanul, mert az a szerencsétlen ember csak az országát akarta felvirágoztatni, a kapcsolataim által naggyá tenni, „ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki sincsen, bizonyára senki”, sóhajtotta többször is, míg végül a halálba nem sóhajtotta magát, Ioannes gróf azt sem értette, miért vagyok olyan kíváncsi a testére, s emlékirataiban úgy beszél erről, mintha valami undokságot cselekedtem volna, holott egyszer-

rűen az érdekelt, ki is volt az, akivel az életem egy részét töltöttem, akinek a testem is oda kellett adnom, noha inkább választottam volna a halált, de hát a halált nem mi választjuk, vagy csak a nagyon tiszták és szabadok.

Most hát ott voltam, három nap és három éjen át utaztunk, Szipéthy kancellár vezetésével hoztak el ennek a távoli fejedelemnek, a szüleim megsírat- tak, ahogy azt egy menyasszonnyal kell tenni, aki a boldogságba megy, oda indultam, de fogalmam sem volt róla, nem is lehetett, csak arról, hogy megyek, megyek, megyek, döcög a hintó, szeptember volt megint, hulltak a levelek, szakadt az eső, nem is törődtem már semmivel, mentem, ahová vittek, ha le kellett szállnom, leszálltam, ha meg kellett aludnom, megaludtam, és csak akkor tértem magamhoz, amikor valahol nagyon távol az otthonomtól, de még mindig nem elég közel ahhoz az öreg emberhez, akinek a feleségéül szántak, egy vadászlak kéményén, ahol aznap éjjel megszálltunk, megláttam egy vörös hollót, akkor már sejtettem, hogy mégsem olyan szürke a világ, vigasz volt ez a kevés is most, élni segített, de halálosan fáradt voltam, amikor végre megérkeztünk, és még mindig viselkedni kellett, megtört, szenvedő arcú, nagy szakállú férfi várt rám, amikor egy lovag karján leszálltam a hintóról, rokonszenves ember, ám a szerelem nem rokonszenv, a szeretet sem, végig-

mondta, amit végig kellett mondania, őszintén is tette, látszott a szemén, ennyi szenvedés közepette nem lehet hazudni, tartottam magam, mert úgyszem volt más választásom, és nyomban a beszéd után a tömegben hirtelen egy pengét vettem észre, markolat nélkül lebegett a semmiben, és egy zöld szempár követte, és akkor már tudtam, nem jöttem hiába, még ha sokat is kellett szenvednem ezért a felismerésért.

A menyegzőmről, mely oly fényes volt, amilyen csak egy kis ország fejedelme és egy távoli őrgróf lánya között lehetett, a rengeteg ellenséges szempárra emlékszem, ott állítólag, és ezt később magam is tapasztaltam, valósággal hagyomány a németellenesség, fürkészett mindenki, a bőrömön is éreztem az urak és úrhölgyek kíváncsi és rosszindulatú tekintetét, csupán a különböző követek néztek közömbösen, a bajor választófejedelem, a római császár, a török szultán követe, azoknak semmi más nem voltam, mint egy hatalmi tényező, lehetett volna hét fejem akár, ők akkor sem gyűlölnék, az udvari lelkész hosszan ecsetelte az én hasonlatosságomat Szűz Máriához, mosolyogtam volna, ha nem a pengét keresem, de nekem most már minden bizodalمام abban volt, abban és a zöld szempárban, ott bolyongott valahol közöttünk, de látni nem láttam, csak harmadnap, amikor Nicolaus fejedelem fáradtan magához hí-

vatott, igaz, tulajdonképpen említést sem kellene tennem erről, a fáradtság az ő megszokott állapota volt, egy magas, karcsú férfi állt mellette, ő a spanyol táncmester, mondta az én öreg férjem, Don Diego de Estrada, mutatkozott be az illető, fekete volt a szeme, mint a cinke sapkája, a szája pedig olyan, akár egy toledói penge, és én akkor elfelejtettem mindent, egy öreg férfi undorító zihálása-it, igyekezetét, ahogy fölöttem nyög, mint ahogy egészen máshol szokott, verítékszagát, mely folyamatosan körülötte lebegett, ölelését, mely mintha izsappal kent volna be, mindent, tényleg mindent, csak bólítani tudtam, mindenben nagyságod rendelkezésére áll, folytatta Nicolaus fejedelem, és egy árnyalatnyival mintha hosszabban felejtette volna rajtam a szemét, mint amennyire az etikett szerint kellett volna, bólítottam ismét, Diegóm, aki akkor még mindössze egy szép férfi volt, reménysugár az éjben, szintén bólított, szemében már ott játszadozott az a gúny, melyet annyira szerettem és annyira gyűlöltem később, észrevette a zavaromat, bocsássonak meg, uraim, mondtam, és eltávoztam, a párkányon már ott kapart a vörös holló, nagyot repültünk, szerelem, szerelem, suhogtak a szárnyaim, úgy akartam ezt a szerelmet, mint a levegőt, az életemnél is jobban, szeretnem kellett, hogy élni tudjak, és amikor délután határozottan odaléptem Diegóhoz, és megkértem,

másnap lovagoljon ki velem, a toledói penge el-
lányult, eltűnt a gúny a szeméből, a határozott
hölgyek megérdemlik a tiszteletet, mondta más-
nap, amikor rákérdeztem erre a változásra, miért,
a többiek nem?, nem, válaszolta, a többiek nem,
mint ahogy a férfiak sem, az élet nem arra való,
hogy bizonytalankodjunk, „*minden órának lesz-
kaszd virágát?*”, kérdeztem enyhe gúnnyal, ő azon-
ban máris válaszolt, ó, nem Horác miatt gondol-
ja ezt, hanem inkább saját maga miatt, sok olyan
óra van, melynek még tán virága sincs, különben
is, mi lenne, ha minden órának volna virága, nem,
ezt csak a költők képzelik, ő egyszerűen úgy gon-
dolja, ha alkalma kínálkozik valamire, azt az al-
kalmat nem halasztja el, mi több, és itt olyan kü-
lönösen töprengővé és mosolygóssá vált az arca,
hogy akaratlanul is beleborzongtam a látványba,
mi több, olykor ő maga teremt alkalmat, hogy az-
tán megragadhassa, nem fárasztó nagyságodnak a
beszéd?

Nem, a beszéd sohasem volt fárasztó, mert ér-
telem rejlett benne, és bár mint látható, nem áll
szándékomban letagadni a test örömeit, és boldo-
gan idézem fel őket, mert a szerelem mégis testi,
legelsősorban testi érzélem, anélkül nem létezik,
anélkül sem teremtődne meg, hogy valamilyen
szellemi reláció ne alakulna ki a két ember között,
ez a reláció pedig közöttünk azonnal kialakult,

már amikor egymás szemébe tévedt a tekintetünk, ez a szellemi reláció azonban nem hosszú bölcseleti vitákban vált érzékivé, egy-egy pajkos dialógusban inkább, hiszen nem filozófusok voltunk, csak emberek, akik örülnek, hogy egymásra találhatnak, és úgy ereszkednek bele ebbe a szerelembe, akár egy forró vízzel teli kádba, nincs is idejük másra, mint az egymás testén tett expedíciókra, repül az idő, suhog a szárnya, sietni kell, és akkor nem is sejtettük, mennyire.

Egészen enyhén szitált a köd, talán attól lettem rosszul, nem tudom, valahol olvastam, hogy légszomjat okozhat, vagy egyszerűen megteltem világgal, étellel, szerelemmel, már nem fért el bennem a boldogság, mivel is érdekelttem ki, hogy ez is megadatott nékem, az azonban biztos, hogy nem volt levegőm, Fecském minden lépésétől még rosszabbul lettem, és azt sem tudom, nem értem, miért kellett hazudnom, semmi baj, válaszoltam, csak kissé elzsibbadt a lábam, megállhatnánk-e itt?, és természetesen megállhattunk, lesegített a nyeregből, lovaglóköntösét a fűbe terítette, és aggódó arccal a lábamhoz hajolt, akkor esett a pillantásom a kezére, soha még ilyen kezet nem láttam, nőiesebb volt a legnőiesebb kéznél, formás, finom, a körömházak csillogtak a tisztaságtól, a kék erek átütöttek a fehér bőrön, és amikor megfogta a lábfejem, melyet gyöngéden

kiszabadított a csizmámból, mégis éreztem, olyan, mint az acél, ez nem volt meg Hansban, gyöngédségnek és nyerseségnek ez a brutális érzékisége, ez a kifinomult ösztönösség, lihegtem, ő meg a lábamat forgatgatta, most már jobb, nagyságos asszonyom?, kérdezte, én meg arra kértem, folytassa, ha lehet, és elképzeltem, ahogy sorban végigcsókolgatja a lábujjaimat, egyiket-másikat be is falogatja, szopogatja, mint a csirkecsontokat, nem tud betelni velük, elbódultam, csak nincs rosszul?, kérdezte ő, és én bosszúsan, hogy megzavarta álmodozásom, ridegen azt feleltem, köszönöm, jól vagyok, aztán megbántam a durcásságomat, és amikor már újra csizma volt a lábamon, lovaglóköntösét újra magára terítette, várakozón néztem rá, megértette, felsegített Fecs-kére, jól tartsa meg, Don Diego, ami a kezében van, mondtam, ő pedig azt felelte, most is érzi, ami a kezében volt, és úgy lovagoltunk vissza a fejedelmi kastélyhoz, mintha az életünk múlna rajta, repültünk valósággal, és Nicolaus fejedelem, amikor meglátott, szomorú elégedettséggel bólintott, mindent értett ez a szomorú ember, emlékszem, azon gondolkodtam akkor, minden bölcsességhez kell egy csipetnyi szomorúság, beletörődés, az a távlat, mely abból a felismerésből származik, hogy már nem vagy egészen ezen a világon.

Isteni Diegóm két héttel az én érkezésem előtt jött az udvarba, a fejedelem meghívására, akinek egy velencei követ ajánlotta mint „a világ leghozzáértőbb tánctanárát”, ez volt Nicolausnak a szándékolatlan nászajándéka, de volt egy szándékos is, a közeli nagyerdőben nyári lakot építtetett számomra, emlékszem, hogy magyarázta el az egyik éjszakán, amikor ismét ébren tartották a fájdalmait, hogy Naptornácnak nevezte el, mert éppen olyan, csak ülsz ott és sütkérezel, majd meglátod, Katinka, mondta nekem, szeretett ez az ember, és ez még undorítóbbá tette, milyen kegyetlen is az élet, a vonzódás nem alkuszik, a házikó azonban tényleg olyan helyen állt, a hegy csupán annyira helyet adott, hogy a faalkotmány és még egy kis udvar elférjen rajta, hideg volt, valahogy mégis meleg, a nap ragyogott az ember fölött, semmi más, és ez a tudat akkor is melegített, ha a nap nem is látszott egyáltalán, aki szerelmes, az úgymint mindig látja, és amikor először mentünk oda Diegóval, akkor nem is ragyogott, hanem harsányan tündöklött a nap, mint az aranyos boglár a Fecske fején, Diego fekete ménje, Brisa hetykén fűjtatott, miközben kaptattunk fel a köves úton, de minden kaptatás véget ér egyszer, és amikor minden udvarhölgy magamra hagyott, a hűséges Lotte is, ez a bajor származású leány, akit a fejedelem mintegy kedvességéből adott a szolgálatomra, akkor

Diego a karjaiba vett, és az ágyhoz rohant velem, csodálatos kezével kihámozott a ruháimból, azután ugyanazokkal a csodálatos kezekkel simogatni kezdett, ujjai elidőztek a mellemen, a hasamon, aztán visszatért a melleimhez, a bimbókat zárta két ujjá közé, mindenem keményedett és nedvesedett, ismét a hasamat simogatta, középső ujjával a köldökömben kalandozott, és megint csak visszakanyarodott a melleimhez, alig vártam már, hogy lefelé haladjon, ő azonban újra a melleimet cirógatta, most már csókolgatta is, később lejjebb siklott a tenyere, olyan meleg volt, kemény és puha!, míg végre-valahára odaért, ahol a legforróbb és a legnedvesebb voltam, kis ideig tétovázott, simogatott és simítgatott, aztán váratlanul belém hatolt az ujjá, felsikítottam a gyönyörtől, hálistennek az udvarhölgyek a kis ház másik végében szálltak meg, mert úgysem tudtam volna uralkodni magamon, aztán szájamra hajolt a szája, de csak éppen, hogy érezzem, le is csúszott már a nyakamon, a mellemen, a hasamon, közben egyre döfött és döfött az ujjával, nem is sejtettem, hogy ilyen mély vagyok, visszatért, vadul megcsókolt, többször és ütemesen, isteni iramát átadta nekem, aztán belém hatolt, és akkor már nem tudtam figyelni semmire, csak olyasmiket mondani, amikre nem akarok emlékezni, pontosabban csak emlékezni akarok, és sikítani, amíg meg nem szakad a sikítás.

Nem akarok emlékezni azokra a szavakra, noha mindenre akarok voltaképpen, és sem a szégyen, sem bármi más meggondolás nem akadályoz meg az emlékezésben, ez azonban annyira nem működik azon a kettős téren kívül, mely tulajdonképpen egy, annyira üresnek hatna, ha papírra vetném, annyira szégyentelennek, miközben a szégyennek még az árnyéka sem vetülhetne rá, ha visszatérne a szerelem terébe, és a szerelem terébe még vissza lehet térni valahogy, még biztathatja magát az ember, hogy visszatért, a szerelem legmélyébe azonban, ahol a gyönyör történt, nem térhet vissza soha többé, csak ugyanazzal az emberrel, ez a lehetőség viszont végképp elhagyott engem olyan egyértelműen, amennyire biztos voltam benne, hogy örökké fog tartani, a síkítás véget ért, aztán már csak arra emlékszem, hogy kint repülök az ég alatt, a szárnyammal az eget súrolom, a Tejutat, a Holdat, a Göncölszekeket, és akármilyen fent vagyok is, látom Diegóm arcát az ablakban, sem a félhomály, sem a távolság nem akadályoz meg sem abban, hogy lássam, sem abban, hogy a maga természetes nagyságában lássam, bár mi az, hogy természetes nagyság, néhány perccel ezelőtt még hol óriási volt, hol nem is láttam, és mindannyiszor az enyém volt, nem *volt*, nem, most is az enyém, és milyen gyorsan elrepült az az idő is, amíg a délután estévé öregedett, vagy

inkább estévé fiatalodott, a leggyönyörűbb estévé a világon, ó, áldott szüleim, hogy is találhattátok ki ilyen remekül, mert ilyesmit nem lehet véletlenül, a boldogság nem véletlen, holott nem tervezte vagy remélte senki, a boldogság áldás, csak utólag szabad körüljárni, ahogy én most, amikor már teljesen mindegy, elhagyott, és csupán az emlékével vigasztalódhatom.

Amíg ez bekövetkezett, addig azonban még sokszor megtapasztalhattam a csodálatos kezek simogatását, és a csodálatos testét is, melynek páratlan együttléteink alatt minden erét éreztem magamban, akár felül voltam, akár alul, mindig odáig hatolt, ahol a remények visítanak örömükben, de visított mindenem, a mellem, a bimbóm, a köldököm, a hasam, a combom, a fenekem, és az, hogy férfias élvezetben részesítsem, olyan magától értődően jött el, mintha mindig is erre gondoltam volna, mintha mindig arra vágytam volna, hogy ezt egy férfival megtehessem, és persze arra vágytam, még ha jómagam nem tudtam is, a szerelem éppen azért az, ami, mert ráébreszti az embert arra, hogy semmi másra nem vágyott, mint ami abban a pillanatban történik vele, és senki más által nem vágyott arra, mint aki által abban a pillanatban történik, a szerelemben nincsen túl sok, túl kevés, a szerelem éppen annyi, mert minden több vagy kevesebb hazugság lenne, nincs több vagy

kevesebb, a szerelem van, a Naptornác lett életünk csodálatos csúcsa, az a hely, ahonnan nincs tovább, legalábbis az enyémé biztosan, Lotte mindent tudott, láttam a szemén, ezen a metafizikus tehén-szemen, soha még pillantást, melyben eny nyire összefonódik balgaság és bölcsesség, nem láttam, valósággal nyáladzott az ostobaságtól, mégis mindent értett, és soha nem jövök rá a titok nyitjára, ha egy éjszaka nem csap le rám egy hatalmas hóbagoly, és amikor már majdnem a karmai közé kaparint, utolsó pillanatban hagy elmene-külni, és méltóságteljesen elsuhan, rendszeresen, mégis rendszerezhetetlenül ismétlődött ez az élményem, olykor meg is sebesültem, a bagoly veszedelmes madár, és ha ilyenkor visszatértem Diegóhoz, csodálatos lett az együttlétünk, fokoztuk a fokozhatatlant, kintről meg egyre csak hallatszott a huhogás, egy ilyen éjszakán mesélte el a spanyol grand esetét, aki balszerencséjére új kardot vett, felháborodott imádattal néztem rá, azt akarja az én kis pájárom, hogy ne öljek többé, kérdezte, én meg rávettem magam, és közben azt kiáltottam, ölj meg, akit csak akarsz, te drága, a szerelem perzsel és pusztít, magán kívül nem törődik mással, és meglepődik, ha más sem törődik vele.

A szerelem örvény, más nem is lehet, a szerelemben nincsen közép, minden intenzív, engem az életben sem érdekelt más, csak ami intenzív, ezért

érkezett el olyan későre a megértés, akkor, amikor már tulajdonképpen nem is élek, a langyosokat kiköptem, lenéztem, megvetettem, pedig a langyosok is emberek, honnan is tudtam volna, mi a forró, ha nincs se hideg, se langyos, és az már az életnek a kegyetlenségéhez tartozik, hogy a forró és a hideg találkozik olykor, mint Diego tettében, magában Diegóban, aki napokig felém se nézett, vagy inkább nem is gondolt rám, hiszen a fejedelem parancsainak mégiscsak engedelmeskednie kellett, és bár Nicolaus igazán nem törődött velünk, mindenféle pletykától meg akarta óvni magát és főleg engem, Ioannes gróf folyton ott sündörgött körülöttünk, s ha nem tehetette, hiszen a Naptornáczra senki nem hívta meg, akkor az udvarban intrikált, ha másként nem, bálokat rendezett, minden évszakban egyet, és a bálokról Diego nem hiányozhatott, a syladiai nagyasszonyok egytől egyig számot tartottak a tehetségére, a nagyurak pedig a maguk bumfordi módján szintén elvárták a körükbe, Kovacsovsky Regina, Kende Anna, Báthory Polixéna, Palocsay Kata mind-mind az én Diegómra vágytak, láttam, amit láttam, és mi tagadás, féltékeny voltam, a szerelem nem osztozik, és nem riad vissza az alacsonytól, egyszer hánytatót kevertem Diegóm ételébe, két napig okádott szüntelenül, máskor Brisának sügtam a fülébe, botoljon meg az úton, aztán már

csak azért könyörögtem, nehogy baja essék az én szerelmemnek, ez az imádság azonban túlságosan is meghallgatásra talált, mert Brisa még aznap elpusztult, el sem tudtak indulni, már halott volt, nem tudta elviselni szegény állat, hogy ártsen a gazdájának, sem azt, hogy ne engedelmeskedjen nekem, rázott a bűnbánat, lázban vergődtem napokig, és Diego mindent megértett, de megbocsátott, egy éjszaka furcsa zajra ébredtem, tanácstalanul forgolódtam, kissé féltem is, csak Lotte volt velem a Naptornácon, az ablakhoz mentem, kinyitottam, a szememet az égre emeltem, és kelet felől hatalmas páva szárnyalt át a sötétben, mint ha egy túlságosan színes pengét hajított volna el valaki az űrbe, repültében rám nézett, és meghajította a fejét, reggelre lement a lázam, noha nem gyógyultam meg egészen, szegény Lotténak akkora pofont adtam, amikor véletlenül kilötytyintette a tejet, hogy rémült örömmel nézett rám, ám ha egy páva énekel, az mindig különös következményekkel jár, egyáltalán, a szerelemben minden különös következményekkel jár, ami nincs a lehető legszorosabb összefüggésben azzal, ami egyedül fontos: magával a szerelemmel.

XIII.

Olykor meg nekem kellett elmennem, mert Nicolaus az ország ügyében forgolódott, ameddig tehetett, vagy beteg volt, és már nem tudott vállalni semmit, várt reám a gyűlöletes vár, és bár Hajván pasával is ott beszélgettem, meg azzal a naplóíró asszonyssággal is, utáltam azt a helyet, rosszul voltam bele, ha csak rá gondoltam is, a szerelem furcsa dolog, mintha minden szenvedély belé tömörülne, az örvény kell, jó, elragadja az embert, de másról nem is akar hallani, Lottéval sem akartam másról beszélni, csak róla, szoktak-e a pávák énekelni?, kérdeztem, ő pedig csendesen azt válaszolta, még soha nem hallottam, nagyasszonyom, ez azonban mindössze azt jelenti, nem hallgattam jól oda, nem egészen értettem, mit mond, ám mint már említettem, a lényéhez tartozott az okos ostobaság vagy a bárgyú okosság, meg különben is, nem volt időm Lottéra, a hűség felül van értékelve, mindannyian hivatkozunk rá, de senki nem törődik vele, Lotte azonban a mai napig melletttem sűrög, az egyedüli ember, akit elviselek magam körül, én mégis Diego után áhítozom, holott semmi reményem, hogy ebben az életben még

egyszer láthassam, ezek a pokoli napok azonban mégis véget értek egyszer, Diego is hazaérkezett Ioannes gróf vagy valaki másnak a báljáról, és akkor ismét kezdetét vette az, ami nem volt e világi, amit csak földöntúlinak lehet nevezni, a kalandozás egymás testén, a szenvedély kutakodó utazása, kagylócskám bizsergése, kényeztetése, bűgása és elcsöndesedése, kivágódtam az ablakon, az ég felé röptültem, és tollaimat szerteszórtam, hogy a forma, mely kialakult belőlük, Hispániára emlékeztessen, jól megnéztem a térképen Hispániát, és most már a páva is jött velem, együtt énekeltük szerelmünk gyönyörű énekét, szerelmünkét, melylyel nem tudtunk betelni, nem is akartunk betelni, nem is hittük volna, hogy betelhetünk valaha vele, egy éjszaka az ölelkezések szünetében elmondtam Diegónak egykori látogatásomat abban a különös barlangban, és hogy mit mondott nekem a szempár, faggattam, mit jelentenek a mondatok, ő azonban nem válaszolt, elszótlanodott, és azon a hajnalon úgy szerelmeskedtünk, hogy már repülni sem kellett.

Két csodálatos nyár telt el így, mert a szerelemnek egyetlen évszaka van, a többi megszokás és naptár, a nyár a maga hőségével, hisztérikus záporaival, tomboló viharaival jól jellemzi a szerelmet, eggyé válik vele, nekem decemberben volt a legmelegebb, és januárban csak melegebb lett, és

februárban már olyan voltam, mint a katlan, és ezt hittem Diegóról is, ám a pengék másként melegednek, másként hűlnek, de lehetett volna-e vajon olyan forró, ha nincs meg benne ez az ingadozás, tudtam volna-e annyira szeretni, amennyire szerettem, ha több kiszámíthatóság lett volna benne, nem, nem hiszem, hogy tudtam volna, bár akkoriban nem voltam ilyen megértő, Lotte sok pontot kapott, a legnevetésesebb apróságok miatt is eljárt a kezem, és Lotte túrte, csak akkor némult meg, amikor Diego végleg eltávozott, és nekem ismét szégyenkezniem kellett, és a mai napig szégyenkezniem kell, hogy nagyon szerettem valakit, a távozását mégis túléltem.

De nemcsak ilyen történt, történt ott még más is, és most már ezt is elmesélem, az őszinteség nemcsak az, hogy magunkról mondjunk el minden rosszat, hanem az is, hogy mindenkiről, és arról a leginkább, akit szeretünk, egyszer a fejedelmi kertben sétáltam, Diegóm éppen elutazott, azt mondta, vadászni megy, én megint magamra maradtam, a dühömet sétáltattam akkor, zuhogott az eső, az udvarhölgyeim már-már a ranggal sem törődve próbáltak visszatartani, Nicolaus már halálos betegen feküdt, tiltakoztak volna még, ha a lovaglóostorommal keresztet nem hasítok a levegőbe, ott bolyongtam tehát az eső szálai és a fák sávjai között, és hirtelen hangokat hallottam

valahonnan, indulatosan abba az irányba csörtetem, de mikor rájöttem, kihez tartozik az egyik hang, a lépteim maguktól lelassultak, hát mégsem ment ell, gondoltam, és azt hittem, mindent tudok, közelebb lopakodtam, és mikor ritkulni kezdtek a fák, megálltam, jól ismertem ezt a tisztást, boldogságom, boldogságunk egyik legfontosabb színhelye volt, mit mondtál neki?, kérdezte egy idősebb, de még mindig nem idős férfi, sosem találkoztunk, valahogy mégis ismerősnek tűnt, és nem tudtam, honnan, azt azonban rögtön kitaláltam, hogy kicsoda, és ő, az, akivel mindent megéltem, és akivel az életemet is megéltem volna, szóról szóra elismételte, amit legutóbb a Naptornácon a fülemben vagy máshová sugdosott, mormolt, kiabált, szóról szóra és a szégyenkezés mindenféle jele nélkül, nem érdekelt, hogy ez csupán ránk, kettőnkre tartozik, a kezünkben van!, rikoltott fel diadalmasan az idősebb, a kezünkben!, ismételte vidáman, és ettől a vidámságtól még ismerősebbé vált, már előre örült valaminek, amiről csak ők ketten tudtak, talán ez fájt a legjobban, hogy mással is vannak olyan titkai, melyekről azt hittem, mindössze hozzám fűzhetik, nyugodj meg, atyám, egy fejedelemasszonyt mégsem lehet egyszerűen elrabolni, szólt Diego, de még ki sem mondhatta, megvető pofon csattant az arcán, mindig is gyáva voltál, sziszegte az apja, és akkor

mindenféle előkészület nélkül és legnagyobb meglepetésemre felrepültem, egyetlen madarat sem láttam így, zúgtam és süvítettem, hogy az ég majd kettérepedt, ma sem tudom, vajon az engem vagy az őt ért inzultus röpített-e fel, az azonban biztos, hogy nem volt szebb és kétségbeesettebb madár az égen akkor és sohasem, száguldottam, fúrtam, fúrtam, fúrtam magam felfelé, azt reméltem, soha többé nem kell lefelé jönnöm, de hát az ég éppen olyan végtelen, mint amilyen feneketlen a pokol, és nem volt pokolabb ég abban a pillanatban, villámok között röpködtem, de nem bírtam addig, ameddig ők, sohasem szóltam erről a váratlan és rejtett találkozásról Diegónak, bár úgy sejttem, tudott róla, nem féltem az elrablástól, rosszabb már nem történhetett, folyt minden tovább, ahogy addig, és mégsem úgy, valami megrepedt, el is törött, valaminek vége szakadt, és ezt nem lehetett sokáig túrni, hamarosan nemcsak lelki értelemben váltunk el egymástól. Aznap, mint annyiszor már, lovagolni mentünk az erdőbe, egyik legkedvesebb szórakozásunk volt ez, most azonban békülni is mentünk, előző éjszaka iszonyúan összevesztünk, aki nő csak volt Syladiában, mind egyiket ráhordtam Diegóra, üvöltöttem, habzott a szájam, fröcskölt a nyálam, latornak és szoknyavadásznak, romlott nőcsábásznak neveztem, egyre keskenyebb lett a szája, és amikor elvetemült

spanyolnak gyaláztam, egyszerre lobot vetett a tekintete, és akkora pofont kaptam, hogy a lelkem is belesajgott, kirohant a szobából, nem is tudom, hol aludt, és amikor az éjszaka közepén kitámolyogtam az udvarra, a pávát nagyon messziről láttam, és mindig csak hátulról, könyörögni se könyöröghettem, úgyse látta volna, reggelre azonban visszajött, milyen kevéssel is beéri az ember, már abban bíztam, nem történt semmi, *benne* nem történt semmi visszavonhatatlan, és amikor nyergelni kezdte a lovát, Estella csillagos homlokán láttam, hogy vele mehetek, felnyergeltettem hát Fecskét, és elindultunk, nyár volt, lankadó, aztán ismét erőre kapó augusztus, forrózöld fű, tágas levegő, és körös-körül a fák, némán trappoltak a lovak, én mégis boldog voltam, hát nem haragudott meg!, gondoltam naivan, ő viszont még mindig nem mondott semmit, már bosszantott a duzzogása, szörnyű dolgokat mondtam valóban, de hát ez is az ő kivételességének a tanúbizonysága, nem?!, szóval már alkudoztam önmagammal, az ösvény keskenyedett, hirtelen csodálatos tisztás tárult elénk, ezt is jó jelnek éreztem, a fák karéja majdnem elzárta a kíváncsi tekintetek elől, jobbra forrás csobogott, összenéztünk, leugrott Esteláról, aztán engem is lesegített, a lovaglóköntösét a földre terítette, ő pedig azonnal eltűnt a sűrűben, megint bosszús lettem, törődhetne velem is egy

kicsit, aztán csak legyintettem, hanyatt feküdtem, majd megtalál, gondoltam, néztem az eget, szél sem rezzent, felhő sem látszott, csak a nap tűzött hűvösen, nem volt kánikula, ennek is örültem, a „szoknyavadász” nem is sértő, gondoltam, és kárörvendve gondoltam a pofonra, ha úgy megütött, mégiscsak szeret, valami lágy kezdett zsongani bennem, mintha a véretem hallgatnám, amint a szerelmemet viszi, elúszott előttem Odile a kis kosárcájával, Hans, Márfa, George, Anne, távoli dolgok, gondolta valaki bennem, régi emberek, a csattanás sem zavart meg, szárazvillámlás, gondoltam, és csak a zajra kaptam fel a fejem, valahogy furcsán susogtak a fák, és amikor a forrás felé néztem, hatalmas vadkan emelkedett az ég felé, hátán az én Diegómmal, minden ragyogott körülöttük, a levegő is lángokba borult, sikítottam volna, de nem jött ki hang a torkomon, Diegóm hátal lebegett nekem, én meg néma voltam teljesen, és néma is maradtam, amíg el nem úszott, ki nem úszott végleg a láthatárról, és tudtam, soha többé nem fogom látni, felugrottam, repülni kezdtem, iszonyúan fájt, és megint egy vadkan!, nem, ezt nem lehetett röviden kirepülni, ennek több kellett, jóval több, hazáig repültem, és még akkor sem repültem ki mindent, és most már nem repülök, de még most is repülhetnék, szakadhatna szét a szárnyam, ahogy a szívem megszakadt, ám most

már nem szakad semmi, csak egy öregedő nő hajol a papír fölé, és szégyenkezik, hogy elrontott valamit, amiről nem hitte volna, hogy elromolhat, már húsz esztendeje szégyenkezik, és még mindig nem érti, mi történt vele, talán nem is értheti senki, a fájdalmat igen, azt, hogy miből fakadt, mit tett tönkre, azt egyedül én, vagy tán Lotte is, aki megnémult.

XIV.

Én rontottam el? Nem én. Ő rontotta el, mert nem bírt a vérével, a hajlamaival, a vágyaival. Ő rontotta el, mert ha szándéktalanul is, de megmutatta nekem a másik arcát. Én azonban miért lepődtem meg annyira? Nem sejtettem mindig is, hogy amint a nagy boldogságnak is van egy másik, boldogtalan arca, éppen úgy az elbűvölő szépségnek is ott rejtőzik a másik arca, hisz ugyan kit érdekelnének a jámborság fuvolázásai a démoni klarinétok hangzása nélkül? Miért nem tudom megköszönni, hogy *megtörtént* ahelyett, hogy azon tusakodnék, ami *nem* történt meg? Ki tudná megígérni, hogy ha az aljasság nem történik meg, a csodálatosság akkor is a karjába vesz? Hol az a Diego, aki nem gyönyörű és aljas? Nem azt várom-e el, hogy angyal legyen, akinek nincs rossz tulajdonsága, de vágya és szíve sincs?

A madaraknak már a csőre is felém vág, megsebez, nagy erőfeszítést kell tennem, hogy ne figyeljek rájuk, ne repüljek ki az ablakon, hogy apró darabokra szedhessenek. Maradj velem, amíg még velem maradhatsz, ne tűnj el a

lelkem ködében, drága emlék, egyetlen bol...

BOLDOGSÁG

BOLDOGSÁG

BOLDOGSÁG

BOLONDSÁG

DIEGO

TE DÖG

Szerkesztő: Gálfalvi Ágnes

Borítóterv: Koros-Fekete Sándor

Műszaki szerkesztés és tördelés: Fekete István

A kiadásért felel Gálfalvi Ágnes, ügyvezető

Megjelent 9 nyomdai ív terjedelemben

Készült az IDEA nyomdában, Kolozsvárt

Felelős vezető: Nagy Péter, igazgató

ISBN 978-606-94183-6-9

ISBN 978-606-94250-1-5